

Socialministeren (Karen Jespersen) har meddelt mig, at hun ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand. (Ændrede regler for kontanthjælp til ofre for forbrydelser). (Lovforslag nr. L 243).

Medlemmer af Folketinget Aage Frandsen (SF), Anne Baastrup (SF), Steen Gade (SF) og Holger K. Nielsen (SF) har meddelt mig, at de ønsker skriftligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om Arbejdsmarkedets Tillægspension. (Lovforslag nr. L 241).

Forslag til lov om ændring af lov om Lønmodtagernes Dyrtdsfond. (Lovforslag nr. L 242).

Forslag til folketingsbeslutning om demokratiske og samfundsmæssigt bæredygtige pensionsinvesteringer. (Beslutningsforslag nr. B 128).

Den første sag på dagsordenen var:

1) **Forespørgsel nr. F 39:**

Forespørgsel til udenrigsministeren og miljø- og energiministeren:

»Hvorledes vil regeringen sikre, herunder gennem initiativer på EU's regeringskonference, at nationale regler om miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse går forud for EU-regler, og hermed sikre, at udviklingen i det danske beskyttelsesniveau ikke bremses eller forringes yderligere af EU?«

Af Keld Albrechtsen (EL) og Bent Hindrup Andersen (EL).

(Forespørgslen anmeldt 15/1 97. Fremme af forespørgslen vedtaget 21/1 97).

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag om motiveret dagsorden først vil finde sted i morgen, torsdag den 24. april.

Begrundelse

Keld Albrechtsen (EL):

Når Enhedslisten har rejst denne forespørgselsdebat, skyldes det naturligvis den enkle kendsgerning, at EU på en række områder står i vejen for en bedre dansk miljøpolitik, og det gælder på talrige områder, som vi kan vende tilbage til under debatten, men det er giftige stoffer, affald, energi osv.

Vi ønsker med debatten først og fremmest at få fastslået, at tiden nu er inde til at indfri de løfter, som vælgerne fik forud for folkeafstemningen om EF-pakken i 1986. Man kan så sige, at det med godt og vel 10 års forsinkelse vel ikke er for tidligt. Vi fik nemlig dengang løfte om, at vi her i Danmark kan gennemføre mere vidtgående miljøkrav og sundhedsmæssige regler, hvis et flertal her i Folketinget ønsker det. En effektiv miljøgaranti var ligesom vorettens en del af det grundlag, som vælgerne tog stilling til ved folkeafstemningen i 1986.

Vi vil have miljøgarantien tilbage – det er såmænd det enkle krav, vi stiller – den miljøgaranti, som befolkningen fik løfte om. Vi vil have genetableret den nationale ret til selv at kunne føre sundheds-, miljø- og forbrugerpolitik.

Når vi stiller forespørgslen, er det selvfølgelig også, fordi det nu står klart, at det desværre næppe vil lykkes for den danske regering på regeringskonferencen at forhandle sig frem til en effektiv miljøgaranti. Det står klart, at et flertal er imod selv det beskedne forslag i den retning, som den danske regering har stillet. Det danske forslag kan ikke samle tilslutning, og det erkender regeringen selv i den redegørelse om regeringskonferencen, som regeringen sendte til Folketinget den 15. april.

Miljøgarantien behøver ikke nødvendigvis at blive sikret på regeringskonferencen; den kan også sikres på anden vis, hvis den danske regering virkelig ønsker det.

Vi kan f.eks. bruge vorettens imod direktiver, der truer danske miljøregler, f.eks. kommende direktiver om drikkevand og affald. Vi kan her i Danmark vælge – uanset hvad Ritt Bjerregaard og bureaukraterne i Bruxelles måtte mene om det – at fastholde vores returflaske-system, som jo er enestående på verdensplan. Vi kan her i Folketinget vælge at fastholde de fartgrænser, vi har på vejene, uanset hvad bureaukraterne i Bruxelles måtte mene om den sag.

Det er ikke et spørgsmål, om det er muligt eller ej; det er kun et spørgsmål om vilje og beslutsomhed her i Folketinget.

Vi kan også vælge en anden vej og sige: Vi nedlægger veto på topmødet i Amsterdam, hvis vi ikke får en effektiv miljøgaranti. Jeg synes, at det er et beskedent og rimeligt krav, hvis Danmark sagde: Der bliver ingen ny traktat, medmindre Danmark får en effektiv miljøgaranti.

Der er altså mange muligheder for at sikre miljøgarantier, hvis den danske regering kan, tør og vil. Men der er desværre også den mulighed, at regeringen sælger miljøet på regeringskonferencen.

En effektiv miljøgaranti er blevet endnu mere nødvendig i de senere år, fordi EU gør flere og flere ting, som burde være elementære livsforholdigheder, til varer i det indre marked. Nu står vi over for, at f.eks. drikkevand, grundvand og lignende bliver gjort til varer i et marked i stedet for at være miljøspørgsmål, sådan som det burde være. Derfor er kravet om en effektiv miljøgaranti efterhånden blevet en hastesag for os, hvis vi ikke skal havne i en situation, hvor vi mister mulighederne for her i Danmark at beskytte de mest elementære ting i vores miljø, f.eks. sundt drikkevand.

Det er faktisk en sag, hvor tiden er knap. Vi ved, at vores drikkevand allerede er hårdt medtaget, og hvis vi ikke får frie muligheder for at beskytte det, vil vi snart opleve, ligesom man har det på Posletten f.eks., at man simpelt hen ikke kan drikke det vand, der pumpes op fra undergrunden.

Her står EU i vejen, og det er ikke acceptabelt. Vi må forebygge frem for at helbrede, og især hvis det gælder uheldbredelige lidelser, er forebyggelse altså den eneste vej frem. EU tillader ikke forebyggelse efter et forsigtighedsprincip, men vi vil have forsigtighedsprincippet tilbage, og vi vil have miljøgarantien tilbage. Det er de simple og beskedne krav, som vi stiller i denne forespørgsel.

Besvarelse

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): På regeringens vegne skal jeg besvare den del af forespørgslen, der angår danske initiativer på regeringskonferencen for yderligere at styrke miljø, sundhed, arbejdsmiljø og forbrugerbeskyttelse i EU. Herefter vil miljøministeren redegøre for regeringens syn på udviklingen i miljøbeskyttelsesniveauet i Danmark og EU.

Til indledning vil jeg godt slå fast, at forespørgslen grundlæggende bygger på en forkert antagelse. Forespørgerne antager nemlig, at EU-samarbejde bremser eller forringer det danske beskyttelsesniveau. Erfaringerne viser det modsatte; de viser nemlig, at hovedparten af EU's retsakter på de fire nævnte områder fører til uændret eller højere beskyttelsesniveau i Danmark, hvilket bekræftes af undersøgelser, som regeringen har gennemført på anmodning fra Folketingets Europaudvalg i 1994 og i 1997.

Den seneste undersøgelse viser, at fra marts 1994 til november 1996 er der vedtaget eller stillet forslag om i alt 150 retsakter, der har eller vil få konsekvenser for det danske beskyttelsesniveau. Når jeg her taler om beskyttelsesniveau, så taler jeg altså både om miljøområdet, forbrugerområdet, sundhedsområdet og arbejdsmiljøet og ikke kun miljø, som miljøministeren vender tilbage til.

Af de 150 retsakter vurderes de 119 at have positive konsekvenser for det danske beskyttelsesniveau, 14 skønnes at have negative konsekvenser, og for 17 retsacters vedkommende er det ikke muligt at skønne om, hvorledes det påvirker beskyttelsesniveauet. For hver retsakt eller forslag, der skønnes at sænke beskyttelsesniveauet, er der altså ti, der forbedrer det.

14 retsakter, der forringer beskyttelsesniveauet, er selvfølgelig 14 for mange, og det handler om at få det bragt ned på nul, men generelt set bidrager EU-samarbejdet positivt til beskyttelsesniveauet både i Danmark og generelt i EU, og det sidste bør man jo selvfølgelig også lade indgå i overvejelserne, og denne tendens har været klar i en årrække.

Regeringens politik på miljø-, sundheds- og forbrugerområdet i EU har en offensiv karakter. Målet er ikke bare at sikre vore egne regler. Målet er at løse grænseoverskridende problemer ved fælles regler for alle lande. På miljøområdet vil det være minimumsregler. Beskyttelsesniveauet i Danmark og i EU skal være højt og stadig stigende; det er som nævnt lykkedes ganske godt, og den udvikling vil regeringen arbejde for at styrke.

Danmarks udgangspunkt er, at den gradvise styrkelse af miljøpolitikken med fællesakten i 1986 og Maastricht-Traktaten i 1993 skal føres videre. Sikringen af et bedre niveau er fortsat en udfordring for hele EU, og det er en udfordring, der nødvendigvis er forpligtende samarbejde. Et udvidet europæisk samarbejde, altså et udvidet EU, giver en endnu bedre platform for mil-

jøbeskyttelsen, og udvidelsen nødvendigvær samtidig et stærkere miljø samarbejde mellem landene. Jeg noterede mig, at hr. Keld Albrecht-sen overhovedet ikke kom ind på udvidelses-perspektiverne.

En af de danske hovedprioriteter på rege-ringskonferencen er derfor en forbedring af traktatens miljøbestemmelser, og regeringen har fremlagt konkrete forslag på miljøområdet for at opfylde 4 hovedmålsætninger:

For det første at Rio-målsætningen om miljø-mæssigt bæredygtig udvikling indarbejdes i traktaten som selvstændigt mål for EU-samar-bejdet.

For det andet at miljøhensyn i højere grad skal integreres i andre samarbejdsområder gen-nem tværgående bestemmelser kombineret med detaljerede bestemmelser på sektorområder.

For det tredje at det indre marked gennemfø-res under respekt for miljøet; herunder foreslår regeringen bl.a. en præcisering af miljøgaranti-en.

For det fjerde at der indføres bestemmelser om vedtagelser af visse klart afgrænsede miljø-afgifter med kvalificeret flertal.

Ud over forslag på miljø- og sundhedsområ-det har regeringen også ønsket at forbedre for-brugerbeskyttelsen. Danmark har fremlagt for-slag om, at forbrugerbeskyttelsen tillægges stør-re vægt i fællesskabet. Det kan ske ved at gøre forbrugerbeskyttelse til en selvstændig målsæt-ning. Regeringen ønsker endvidere indførelse af bestemmelser om fyldestgørende forbrugerin-formation, herunder mærkning og inddragelse af forbrugerorganisationerne mere direkte i samarbejdet.

Det irske formandskabs forslag til ny traktat imødekommer en række af de danske ønsker på miljø- og forbrugerområdet, og et flertal af medlemslandene bakker op om disse forslag. I traktatudkastet indgår indsættelse af bæredyg-tig udvikling i formålsbestemmelserne, indsæt-telse af en tværgående bestemmelse om integra-tion af miljøhensyn i andre politikker, indføjel-se af, at Rådets og Europa-Parlamentets vedtagel-ser bør hvile på et højt beskyttelsesniveau, og en præcisering af, at miljøgarantien omfatter Kom-missionens retsakter. Med hensyn til forbruger-beskyttelse lægger det irske formandskabs trak-tatudkast op til, at artikel 129 A om forbruger-beskyttelse præciseres, og at forbrugerne skal have bedre information.

Regeringen har fået opbakning til sine bestræbelser på at sikre et højere beskyttelses-

niveau i EU. Alene det forhold, at en række af de danske forslag er indarbejdet i det irske trak-tatudkast, lover godt for det endelige resultat. Under de afsluttende forhandlinger vil rege-ringen presse på ved at fortsætte bestræbelserne for at sikre fremskridt på dette vigtige område i overensstemmelse med forhandlingsoplægget og de fremlagte danske forslag.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Siden 1985 har Danmark arbejdet for, at EU's miljøpolitik skulle baseres på bindende mini-mumsregler på et højt beskyttelsesniveau. Ideen har naturligvis været, at de lande, der ikke af sig selv gør en indsats på miljøområdet gennem EU-reguleringen, skulle forpligtes til at medvir-ke til et højt beskyttelsesniveau. Samtidig skal de lande, som i forvejen er aktive på miljøområ-det, ikke begrænses af de fælles regler.

For så vidt angår reguleringen af det indre marked, har den danske politik været, at disse regler – altså de fælles regler – skulle fastlægges på et højt beskyttelsesniveau. I forhandlingerne har Danmark arbejdet for at sikre et højt beskyt-telsesniveau i udformningen af de indre mar-kedsdirektiver.

Den danske politik på miljøområdet er stort set lykkedes fuldt ud. Udenrigsministeren nævnte det generelle resultat af den undersø-gelse, som blev fremsendt til Folketingets Euro-paudvalg den 26. marts i år. Hvis vi ser på den del af undersøgelsen, som angår miljøområdet, er resultatet klart:

På miljøområdet er der i perioden fra 1994 til 1996 vedtaget – altså vedtaget, besluttet – i alt 28 retsakter, som påvirker beskyttelsesniveauet i enten opad- eller nedadgående retning.

Af disse 28 vedtagne retsakter er der kun én retsakt, der påvirker beskyttelsesniveauet i nedadgående retning. Det drejer sig om den såkaldte 14. ændring af markedsføringsdirekti-vet, som omhandler kreosot. Som bekendt har Danmark her anvendt miljøgarantien for at undgå den negative virkning.

To af de 28 retsakter kan muligvis have nega-tiv virkning på beskyttelsesniveauet. Det kan vi ikke afgøre i dag på grund af manglende doku-mentation for langtidsvirkningerne på miljø og sundhed af de pågældende genetisk modificere-de organismer, men som forespørgeren vil vide, har Danmark netop presset på for at få lavet en sådan undersøgelse af langtidsvirkningerne.

De tre retsakter, som påvirker miljøbeskyt-tesniveauet negativt – og her må man trods alt

indrømme, at det er nok så marginale forslag, vi taler om – skal sammenholdes med, at der i perioden blev vedtaget i alt 109 retsakter på miljøområdet.

Dette er udtryk for, at det i et meget betydeligt omfang er lykkedes at gøre det høje danske beskyttelsesniveau til fælles regler i EU, og at det oven i købet i 25 tilfælde er lykkedes at hæve beskyttelsesniveauet også hos os selv.

I de tilfælde, hvor det ikke er lykkedes at få Fællesskabets regler op på det højeste beskyttelsesniveau, er jeg naturligvis enig med hr. Albrechtsen i, at strengere nationale regler bør kunne opretholdes eller indføres.

Derfor lægger vi også vægt på muligheden for at kunne anvende miljøgarantien i artikel 100 A, stk. 4. Vi arbejder i regeringskonferencen på at få miljøgarantien præciseret i overensstemmelse med den fortolkning, vi i Danmark har haft af garantien. Det vil sige, at garantien skal tage højde for alle de situationer, hvor et land kan have et miljømæssigt begrundet behov for at anvende strengere regler end dem, der gælder for hele EU, altså både opretholde og indføre strengere bestemmelser.

Ved samarbejde, og det er jo hidtil gået godt, er det lykkedes at få det op på et højt niveau, og når det drejer sig om minimumsbestemmelser, altså at give mulighed for, at man kan gå videre, vil miljøgarantien først og fremmest skulle fungere som en nødbremse, der skal udløses, hvis kampen for et højt beskyttelsesniveau i EU ikke lykkes. Her gav jeg før eksemplet med kreosot.

Den egentlige kamp drejer sig altså om at sikre, at beskyttelsesniveauet i EU mindst kommer på højde med det danske. Det er derfor, vi under regeringskonferencen har stillet forslag om, at Rådet og Europa-Parlamentet skal være forpligtet til at vedtage retsakter for det indre marked om et højt beskyttelsesniveau, og det synes jeg er meget afgørende.

Det er også afgørende, at vi får præciseret, at artikel 100 A, stk. 4, gælder, både når det drejer sig om at opretholde og om at indføre strengere bestemmelser. Hvis ny viden gør det nødvendigt at handle hurtigt, og navnlig hvis vi bliver mange medlemmer af EU i forbindelse med udvidelsen – det ønsker vi jo i Danmark – kan det i det sidste tilfælde være nødvendigt at have en sådan præcisering, og det vil vi arbejde meget stærkt for.

Kun i tre tilfælde har Danmark hidtil fundet det nødvendigt at trække i nødbremsen. Det gælder i forbindelse med Rådets vedtagelse af 9.

ændring af direktiv 76/769 om pcb, og her har vi fået medhold. Vi har også brugt miljøgarantien i forbindelse med 14. ændring af 76-direktivet, som drejer sig om kreosot. Her har vi endnu ikke modtaget Kommissionens reaktion. Det samme gælder på sundhedsområdet, hvor Danmark i forbindelse med direktiv 95/2 om andre tilsætningsstoffer end farvestoffer og sødestoffer ønsker at opretholde de hidtidige danske grænseværdier for nitrat og nitrit i bacon.

Sammenfattende er det regeringens opfattelse, at Danmark og andre ligesindede lande har haft succes med positivt at præge miljøpolitikken og andre initiativer, som berører miljøet.

Vi har f.eks. haft held til undervejs at gøre en række forslag, der efter vores mening ikke var gode nok, bedre. Det burde være sådan, at Kommissionen altid spillede ud med det, der er det højeste beskyttelsesniveau, men det er ikke altid tilfældet. Ofte har vi udspil fra Kommissionen, som tager hensyn til en hel masse snævre erhvervsinteresser og måske også til nogle nationale synspunkter i selve Kommissionen. Så kommer de til behandling i Rådet, og så hæver Rådet beskyttelsesniveauet, så den endelige vedtagelse adskiller sig positivt fra det oprindelige udspil.

Når det sker, er det også en støtte til miljøkommissæren, for så betyder det jo, at hun under fremtidige interne uenigheder i Kommissionen har en mulighed for at henvise til, at når hun kommer ned i Rådet, vil de miljøpositive lande, og det er flertallet, trække det i den rigtige retning.

Der er også mange eksempler på, at EU samlet har formået at drive det bredere internationale miljøsamarbejde i en positiv retning. Faktisk kan man sige, at nogle af de største succeser, vi har opnået i det internationale miljøsamarbejde, f.eks. Baselkonventionen, ikke havde været mulige, hvis ikke vi havde haft en vedtagelse i EU, der kunne understøtte og hjælpe os.

Vi vil selvfølgelig i forbindelse med forhandlingerne om konkrete retsakter og initiativer og gennem regeringskonferencen blive ved med at arbejde for at forbedre de instrumenter, der er til rådighed for miljøpolitikken i EU. Perspektivet ligger ikke i: mig selv alene og kun mig selv og kun mig selv og kun mig selv. Perspektivet ligger i at trække det internationale niveau så højt op som muligt. Det kræver en kamp og et samarbejde med andre lande inden for EU, og det kræver et EU, som tør gå forrest i det bredere internationale samarbejde.

Forhandling

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak for besvarelsenerne.

Først nogle kommentarer til miljøministerens del af besvarelsen.

Nu er det jo sådan, at miljøministeren og jeg i sin tid i 1986 var fælles om at anbefale vælgerne at stemme nej til EF-pakken om det indre marked bl.a. med den begrundelse, at vi faktisk ikke troede på de løfter, som den daværende Schlüterregering gav vælgerne vedrørende miljøgarantien. Det var faktisk en af grundene til, at vi i fællesskab sagde nej.

Derfor misunder jeg ikke miljøministeren hans opgave i dag, for det, der skete, var jo desværre, at vi, der dengang anbefalede vælgerne at sige nej, fik ret. Miljøgarantien var ikke effektiv, og de løfter, som man havde givet vælgerne, kunne ikke indfries i EU.

Jeg vil godt gå ind i den diskussion, som miljøministeren rejste om disse opgørelser, der har været foretaget. Der er her i den seneste tid fremkommet to forskellige vurderinger af, hvordan EU-beslutningerne indvirker: en vurdering, som regeringen har lavet, og en vurdering, som Enhedslisten har lavet. Disse to vurderinger ligger ganske langt fra hinanden.

Det startede vist i øvrigt med, at Miljø- og Planlægningsudvalgets formand, hr. Steen Gade, i et interview i dagbladet Information tilkendegav stor tilfredshed med EU's udvikling på miljøområdet også her i Danmark, og han refererede til en liste, som Miljøministeriet dengang skulle have lavet. Vi besluttede så i Enhedslisten at lave vores egen vurdering, mens Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg givetvis på hr. Steen Gades initiativ bad ministeriet lave en opdateret udgave, og det kom der to interessante lister ud af.

Enhedslisten gennemgik alle direktiverne og forordningerne siden 1991, og slutresultatet var, at blandt 73 forskellige forslag til direktiver og forordninger var der kun fire, som giver miljøet et løft fremad – det er altså undtagelsen, der bekræfter reglen – mens 34 af disse forslag direkte trækker i den forkerte retning.

Ministeriets liste, som ministeren har omtalt, omfattede en kortere periode. Her var resultatet, at der kun var ét negativt forslag ud af i alt 109 sager.

Hvad skyldes nu denne meget store, nærmest himmelråbende forskel i vurderingen? Det er der en forklaring på. Ministeriet ser på det alene

ud fra en rent formel og juridisk bedømmelse, mens Enhedslisten har foretaget en vurdering af selve miljøeffekten af den lovgivning, der laves i EU.

Vi mener f.eks. ikke, det kan betegnes som et fremskridt, hvis man i EU vedtager en lov, der giver os lov til at forbyde et stof, som i forvejen er forbudt i Danmark. Det regner vi altså ikke som et direkte fremskridt på fremskridtslisten.

Tilsvarende kan vi ikke acceptere, at det skal regnes med som en positiv miljøeffekt, når vi bidrager med f.eks. 10 mio. kr. til en fælles projektkasse, som EU så giver os igen i form af et projekttilskud her i Danmark. Den effekt ville vi jo have haft alligevel, hvis vi selv havde brugt de 10 mio. kr. Så man kan sige, at man fra regeringens side tager alle de tilfælde, hvor det er lykkedes at få EU til at godkende den miljøtilstand, vi har her i Danmark, og så regner man dem med som fremskridt.

Man har f.eks. også regnet EU's miljømærke Blomsten med blandt de positive for bare at nævne et eksempel, der er direkte meningsløst. Af de 25 positive på ministeriets liste er der ikke mindre end syv kriterier, som er knyttet til dette virkningsløse blomstermærke.

Så man må altså sige, at når man gennemgår ministeriets liste, bliver der ikke rigtig noget tilbage af alle disse mageløse forbedringer. Hvis man derimod gennemgår den reelle miljøeffekt, får man en liste med ganske mange minusser på.

Så vil jeg også gerne komme med et par bemærkninger til udenrigsministerens del af besvarelsen.

Det, der nu er problemet med forhandlingerne på regeringskonferencen, er jo, at den danske regering tilsyneladende har indstillet sig på den strategi, at man skal forsøge at løfte miljøbeskyttelsesniveauet generelt i EU. Det er for at sige det rent ud varm luft.

Det er nok tænkeligt, at regeringen får nogle pæne ord om et højt beskyttelsesniveau med i de mindre forpligtende dele af Traktaten, men hvad betyder et højt beskyttelsesniveau? Det betyder det beskyttelsesniveau, som EU-Kommissionen under alle omstændigheder havde tænkt sig at foreslå. Derimod får vi ikke ret til at bruge miljøgarantien uafhængig af EU-Kommissionens godkendelse og især ikke uafhængig af EF-Domstolens godkendelse.

Vi får, så vidt stillingen på regeringskonferencen ligger nu, ingen konkrete forbedringer af det helt afgørende, nemlig miljøgarantien, og

tilsyneladende er regeringen ikke indstillet på at sætte al kraft ind på det spørgsmål. Jeg tror, det skyldes, at man fra regeringens side har en grundlæggende forkert strategi, nemlig en strategi, som går ud på, at man skal prøve at få alle med på et fælles niveau.

Den danske chefforhandler, ambassadør Niels Ersbøll, sagde ifølge Berlingske Tidende onsdag den 16. april 1997: »Den danske regering har taget den beslutning, at det er vigtigere, at vi sammen bekæmper miljøproblemerne, end det er, at visse lande kan lave noget for sig.«

Hvis det er rigtigt, og det vil jeg godt spørge ministeren om, at man har truffet en sådan beslutning i regeringen, som ambassadør Ersbøll oplyser, siger man i virkeligheden, at man er indstillet på, at det mest fodslæbende land skal bestemme tempoet for miljø og sundhed i EU, det mest fodslæbende land skal bestemme harmoniseringsniveauet. Det er f.eks. Spanien, der så kommer til at bestemme, hvilke miljøforbedringer eller miljøforringelser der skal gennemføres, når man harmoniserer i EU.

I stedet mener vi, at man, som miljøministeren i virkeligheden var lige ved at komme til at sige, burde give nogle adgang til at gå i forvejen og lave fælles regler sammen med de lande, som også ønsker at gå i forvejen. Vi kunne på visse områder måske samarbejde med Sverige, eller vi kunne gennemføre noget alene og på den måde trække andre med. Det er en helt anden strategi, og det er en strategi, som kunne være til gavn for miljøet. Men regeringen er tilsyneladende slået ind på, hvad jeg vil betegne som en fodslæberstrategi, en strategi, som går ud på, at den langsomste vogn i toget skal bestemme tempoet.

Jeg håber, ministeren vil svare på, hvad det egentlig er, man har besluttet i regeringen vedrørende strategien, men som jeg kan se det, og det afspejler sig jo også i forhandlingerne, er man slået ind på den forkerte strategi.

Nu står vi så yderligere med det problem, at det hollandske formandskab vil have endnu flere områder ind under det indre marked. F.eks. skal donorblod nu også lægges ind under det indre marked, således at vi ødelægger den ordning med frivilligt donorblod, som vi har her i Danmark.

Den vil ikke kunne fungere på markedskræfternes betingelser; så bliver den ødelagt, og vi har ingen miljøgaranti, der kan redde den.

Det drejer sig altså om område efter område, og hr. Bent Hindrup Andersen vil i et senere

ordførereindlæg komme ind på nogle af de tunge eksempler.

I denne omgang skal jeg så slutte med på Enhedslistens vegne at fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, og det er et beskedent forslag – i den forstand, at forslaget alene forpligter regeringen til at gennemføre det, som blev lovet vælgerne forud for folkeafstemningen i 1986, og det drejer sig om det, som miljøministeren og jeg dengang var enige om var problemet.

Vi vil altså i al beskedenhed bede regeringen om at stå fast på, at de løfter, som hr. Poul Schlüter og hr. Uffe Ellemann-Jensen gav vælgerne forud for folkeafstemningen 1986, nu endelig indfries, og derfor lyder dagsordenen som følger:

Forslag om motiveret dagsorden

»Idet Folketinget anmoder regeringen om at indfri de løfter om en effektiv miljøgaranti, som den daværende regering gav vælgerne forud for folkeafstemningen i 1986, opfordres regeringen til at sikre, at Danmark – uafhængigt af resultatet af regeringskonferencen – kan opretholde eller indføre national lovgivning eller nationale bestemmelser, som afviger fra regler i direktiver vedtaget med hjemmel i artikel 100 A, med henblik på at styrke miljø, arbejdsmiljø, sundheds- og forbrugerinteresser.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

(Dagsordensforslag nr. D 89).

Anden næstformand (Henning Grove):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (Se ovenfor). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

I SF er vi enige i det synspunkt, at hensynet til det indre marked vejer for tungt i EU-samarbejdet i forhold til hensynet til miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse, og vi er også enige i det synspunkt, at det burde være sådan, når der er vedtaget nogle fælles regler, at progressive lande, f.eks. Danmark, havde mulighed for at gå videre, også på grundlag af nyindhentet viden.

Og at det skal udvikle sig i den retning arbejder vi på, bl.a. i forbindelse med regeringskonferencen, men vi er lidt i tvivl om, hvad Enhedslistens strategi egentlig er, for hvis man studerer

forespørgslens ordlyd, så bliver der dér spurgt om, hvordan regeringen vil sikre, at nationale regler går forud for de regler, der er vedtaget i EU, og hvis dét blev gennemført, ville det jo ikke alene betyde, at progressive lande kunne gå videre, men også, at de fodslæbende lande, som hr. Keld Albrechtsen omtaler, kunne sænke miljøbeskyttelsesniveauet, at man kunne sige nej til forbud mod giftige stoffer, og at man kunne sige nej til en indsats imod den grænseoverskridende forurening, og det er jeg ikke engang sikker på ville være til gavn for miljøet i Danmark, for vi er jo meget afhængige af, at også andre lande indfører ordentlige beskyttelsesforanstaltninger.

Derfor vil jeg gerne have afklaret, om det virkelig er Enhedslistens mening, at alle lande frit skal kunne fastsætte deres miljøstandarder, også ved at forringe dem, der allerede er vedtaget.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Jeg skal ikke gentage den forrige spørgers spørgsmål, men blot minde hr. Keld Albrechtsen om, at han citerede chefforhandler Niels Ersbøll fra regeringskonferencen, og at det lige-som lå i citatet, at hr. Keld Albrechtsen var uenig i den strategi, Danmarks regering har valgt, nemlig at arbejde for et internationalt samarbejde om at få højnet miljøstandarderne.

Derfor vil jeg spørge hr. Keld Albrechtsen, hvordan Enhedslisten forestiller sig at man skal kunne foretage en bekæmpelse af den grænseoverskridende forurening af luftrummet og af vandmiljøet på alle mulige måder, hvis man ikke har et internationalt samarbejde. Hvordan forestiller hr. Keld Albrechtsen sig at man kan foretage sig noget som helst, der afhjælper den grænseoverskridende forurening, hvis vi her i landet vedtager nogle regler for os selv, som bliver overtrådt af de lande, som ligger omkring os, fordi de blæser på, hvad Danmark har vedtaget, og selv forurener f.eks. luften og vandmiljøet. Hvordan i alverden skal man kunne foretage miljøbekæmpelse af den grænseoverskridende forurening, hvis ikke man har et internationalt samarbejde? Jeg forstår simpelt hen ikke, hvor Enhedslisten vil hen med det.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg vil spørge hr. Keld Albrechtsen, om hr. Keld Albrechtsen ikke er enig i, at EU først og fremmest er en handelsorganisation, hvor generende

nationale miljøkrav betragtes som hindringer for den frie handel, og at kampen for miljøstandarder både i de enkelte lande og i EU som helhed derfor vil være en stadig forsvarskamp. For EU er jo primært dannet for at skabe et indre marked med fri handel og ikke for at løse miljøproblemerne, og det vil sige, at selve det, at EU er dannet, ikke alene i Danmark, men også i de andre EU-lande gør det utroligt vanskeligt at forsvare miljøet.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må sige, at hr. Bent Hindrup rammer hovedet på sømmet, for det, der er det afgørende, er jo, at det er for miljøets skyld, nogle skal have lov til at gå foran. Det er det helt afgørende, og det går jeg ud fra at både hr. Jørn Jespersen og fru Elisabeth Arnold er enig i, ligesom også miljø- og energiministeren var det. Nogle skal altså gå foran, for ellers får vi alene de fodslæbendes brigade.

Og med hensyn til det, der står i dagsordenen, vil jeg bede hr. Jørn Jespersen og fru Elisabeth Arnold om at stoppe motivforskningen, for det er sådan set ikke specielt afgørende, hvilke underlige motiver SF og Det Radikale Venstre kan tillægge Enhedslisten. Det afgørende er, hvad står der i det dagsordensforslag, der foreligger, og i dagsordensforslaget står der: »med henblik på at styrke miljø-, arbejdsmiljø-, sundheds- og forbrugerinteresser.« Og der står intet om at sænke miljøstandarderne i f.eks. Spanien.

Så jeg håber, at det kan berolige både fru Elisabeth Arnold og hr. Jørn Jespersen, at der faktisk i denne dagsorden er taget skyldigt hensyn til de synspunkter, som vi meget vel ved at også SF og Det Radikale Venstre har. For vi ønsker naturligvis at få et flertal for vores dagsorden, og derfor har vi formuleret den omhyggeligt, således at der ikke bliver noget problem for hr. Jørn Jespersen og fru Elisabeth Arnold.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Den går altså ikke, vil jeg sige til hr. Keld Albrechtsen. Så nemt slipper man ikke:

At man har nogle ædle motiver om at styrke miljøbeskyttelsen osv., er fint nok, men det, der er afgørende, er jo, hvilke midler og hvilken strategi man vil bringe i anvendelse for at sikre de smukke mål, og dér stillede jeg et meget klart spørgsmål, som jeg synes er ret afgørende, også for en stillingtagen til dagsordenen, og det var:

Er det Enhedslistens opfattelse, og ligger der i dagsordenen, at hvert enkelt land frit skal kunne fastsætte sine regler for miljøbeskyttelse, sundhedsbeskyttelse og forbrugerbeskyttelse og dermed fravige de fælles regler både i opadgående og i nedadgående retning? Betyder det, som Enhedslisten går ind for, at de fodslæbende miljølande Spanien og England, og hvem det ellers måtte være, kan sænke standarderne og hælde mere grænseoverskridende forurening i hovedet på os andre?

(Kort bemærkning).

Elisabeth Arnold (RV):

Vi har i Danmark en lidt ubehagelig tendens til altid at beskyldte andre lande for at være fodslæbende, mens vi altid er så gode i Danmark og altid har så høje standarder! Men Enhedslisten ved jo udmærket, at sådan er det ikke altid. Vi har også i Danmark nogle sorte pletter på vores samvittighed med hensyn til visse miljøstandarder, som vi faktisk har været tvunget til at hæve på grund af EU.

Jeg kan blot nævne reglerne om de tvungne periodiske syn for biler, som miljømæssigt er aldeles fremragende, og som betyder, at vi indfører noget i Danmark, som vi af andre grunde måske ellers ikke ville have gjort.

Vi har altså også i Danmark noget, som vi ikke er særlig gode til, og det er derfor en myte og nedgørende over for andre lande at sige, at det altid er dem, der slæber bagefter, og Danmark har også selv godt af at få et kosteskaft i ryggen en gang imellem fra andre lande, som måske også har nogle ganske fornuftige synspunkter, som vi kan lære noget af.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes ærlig talt, fru Elisabeth Arnold og hr. Jørn Jespersen i øjeblikket er i gang med den kunst, som består i at finde et hår i suppen, og dermed forsøger at finde et eller andet påskud til ikke at være med på en dagsorden, der sikrer miljøgarantien, for der er intet i det dagsordensforslag, vi har fremsat, som giver f.eks. Spanien nogen som helst mulighed for at sænke sine miljøstandarder, og det fremgår udtrykkeligt af dagsordenen, at det er med henblik på at styrke miljøet, man kan bruge miljøgarantien.

Det ville jo også være fuldstændig fornuftigt, hvis man kunne bruge en miljøgaranti som begrundelse for at svække miljøet, og jeg håber, at det er aldeles indlysende for hr. Jørn

Jespersen, at en miljøgaranti ud fra et forsigtighedsprincip naturligvis kun kan bruges til at styrke miljøet og til at fastsætte bedre miljøregler. Og naturligvis skal internationale aftaler om mindstandarder respekteres.

Så jeg må indrømme, at jeg ærlig talt ikke forstår indvendingerne fra SF og Det Radikale Venstre, og jeg er altså bange for, at de to partier nu i virkeligheden forsøger at finde et påskud for ikke at stemme for en dagsorden, der sikrer miljøgarantien, fordi de måske er på vej over i den dér miljøfodslæberstrategi, som regeringen nu har anlagt. Men jeg håber ikke, at det er tilfældet; jeg håber da, at man seriøst vil være med til at sikre miljøgarantien. Men nu begynder jeg altså at blive lidt bekymret, for det er faktisk, som om man nu leder efter et påskud for, at det ikke skulle være muligt for os at lave en fælles dagsorden. Jeg håber, jeg tager fejl.

Jeg håber, at fru Elisabeth Arnold og hr. Jørn Jespersen vil gå op og bekræfte, at selvfølgelig vil man være med til at lave en dagsorden, der sikrer miljøgarantien.

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Keld Albrechtsen ved formentlig ganske udmærket, at SF's holdning i det her spørgsmål er, at der bør være nogle bindende og forpligtende internationale regler på et højt niveau på miljø- og sundhedsområdet, og at vi derudover mener, at de enkelte lande har ret til at gå videre, og det vil vi meget gerne være med til at presse regeringen til, også ved hjælp af dagsordener.

Det, der er problemet, er, at Enhedslisten samtidig både i dagsordenen og i forespørgsels teksten signalerer, at man mener, at hvert enkelt land helt frit skal kunne fastsætte sine standarder, og at man ikke mener, at der skal være et forpligtende samarbejde, hvor nogle lande bliver bundet til et vist minimumsniveau, og det er en strategi, som er helt forskellig fra vores. Og i virkeligheden har Enhedslisten jo to linjer, for man siger nu, at man vil sikre miljøgarantien. Men miljøgarantien har jo som forudsætning, at der er fælles bindende regler, som man kun kan fravige i opadgående retning.

Vel det sige, at Enhedslisten går ind for bindende internationale regler i EU-samarbejdet på miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesområdet, eller gør man det ikke?

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg gør opmærksom på, at det går altså ikke mere bare at omformulere spørgsmålet.

Tove Lindbo Larsen (S):

Vi har flere gange her i Folketingssalen drøftet både miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsessspørgsmål i forbindelse med EU, og Folketinget har også diskuteret de eksisterende regler på disse områder, lige så vel som vi har diskuteret regeringens oplæg til regeringskonferencen.

Alligevel ønsker Enhedslisten at spørge om regeringens initiativer til at forhindre en forringelse af udviklingen på disse områder i Danmark.

Men det er Socialdemokratiets opfattelse, at de danske muligheder i det europæiske samarbejde ikke generelt er forringet, for som bekendt standser miljøproblemerne ikke ved landegrænserne, og vi er enige med miljøministeren i, at nationale regler ikke hjælper miljøet i dets helhed, ej heller i Danmark alene.

Og Danmark har hele tiden arbejdet for bindende minimumsregler på et højt beskyttelsesniveau, og når vi taler om minimumsregler, er det jo dels for at få alle med i arbejdet for at beskytte miljøet og dels for ikke at begrænse dem, der ønsker at gå videre.

Man kunne så stille spørgsmålet, om det er lykkedes at opnå et højt beskyttelsesniveau, og at det er tilfældet, fremgik jo tydeligt af de tal, som såvel udenrigsministeren som miljøministeren netop har redegjort for: Over 100 retsakter har en positiv virkning på miljøet, og det er dog værd at bemærke.

Men alligevel vil vi gerne arbejde for et endnu højere beskyttelsesniveau, og vi håber også, at de initiativer, regeringen har taget på regeringskonferencen, og som allerede er nævnt af udenrigsministeren og miljø- og energiministeren, kan være medvirkende til at hæve niveauet og skabe forståelse i samtlige lande. Det er meget tilfredsstillende for Socialdemokratiet, at regeringen har stillet konkrete forslag på regeringskonferencen på både miljø-, forbruger- og sundhedsområdet. Det ser da ud, som om det har gjort indtryk på forhandlerne.

Efter indførelsen af det indre marked er det for snævert kun at tænke på danske produkter. Det er indlysende, at når varer kan vandre frit over landegrænserne, må de krav, der stilles, gælde for alle, uanset hvor varerne produceres og handles. Som man måske har bemærket, er Socialdemokratiet kritisk og ønsker, at forsigtig-

hedsprincippet skal gælde, når beslutningerne træffes i det indre marked. Det er netop for at sikre reel forbrugerbeskyttelse, altså fælles mål for forbrugerbeskyttelse og reel forbrugeroplysning og med forsigtighedsprincippet som det gennemgående, også på miljøområdet, som jeg allerede har nævnt.

Af forespørgernes begrundelse for forespørgslen kunne det lyde, som om EU altid har været en hæmsko på forbrugerområdet. Men de danske forbrugere har fået hjælp fra EU i årenes løb, og jeg kan som eksempel nævne lovgivningen om produktsikkerhed og produktansvar. Det lykkedes først at få de regler indført i Danmark, da EF-direktivet lå på bordet. Socialdemokratiet gjorde flere forsøg inden da, men vi kunne ikke samle flertal, før direktivet var der.

For Socialdemokratiet er det indlysende, at en aktiv politik om såvel forbrugerbeskyttelse som den beskyttelse på miljøområdet, vi ønsker, ikke er noget, man indfører én gang for alle. Det er en løbende proces, og den bliver ikke mindre omfattende med årene, sådan som teknikken udvikler sig. Den vil også kun blive effektiv, hvis alle EU-landene er med i arbejdet, også når de nye lande, som står lige uden for døren, kommer til, og Socialdemokratiet påskønner regeringens arbejde for et højere beskyttelsesniveau på miljø- og forbrugerområdet, både i ministerrådene og på den kommende regeringskonference.

Men hensyn til dagsordenen vil jeg henvise til ministrenes taler, og Socialdemokratiet mener ikke, dagsordenen er velegnet til vedtagelse.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Allerførst vil jeg meget gerne have at vide fra fru Tove Lindbo Larsen, hvad det er i dagsordenen, som ikke er egnet til vedtagelse. Hvad er det helt konkret i den foreslåede dagsorden, som efter fru Tove Lindbo Larsens mening er uegnet?

For det andet siger fru Lindbo Larsen, at vi har haft meget gavn af EU. Men er det ikke sådan, at harmonisering betyder, at man lægger sig fast på et niveau, når man laver en international harmonisering, og nogle gange ligger det over, og nogle gange ligger det under ens eget niveau. Vil fru Lindbo Larsen ikke give mig ret i, at vi har haft mange bindinger i vores egen kamp for miljøet herhjemme? Og jeg vil også gerne spørge fru Lindbo Larsen: Er det ikke rigtigt, at det f.eks. giver os utrolig meget arbejde

at forsvare os mod EU's angreb på verdens bedste returflaskesystem?

Da vi vedtog CO₂-afgifterne, kunne vi ikke få lov til at lægge dem på færger og fly, og især fly er det helt afgørende at få lagt CO₂-afgift på. Men det kan vi heller ikke på grund af EU, selv om der er flertal i Folketinget for det. Er det ikke EU, der lægger snærende bånd?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Hvis fru Tove Lindbo Larsen og Enhedslisten rent faktisk har viljen til at samarbejde om en forbedring af miljøet, må vi jo prøve at forstå hinanden, og derfor vil jeg gerne prøve at forstå, hvad det er, som gør det vanskeligt for Socialdemokratiet at støtte Enhedslistens dagsorden.

Jeg kunne forstå på hr. Jørn Jespersen for lidt siden, at man var bange for, at dagsordenen skulle stå i vejen for vedtagelse af internationale minimumstandarder. Det gør den ikke, og det forklarede jeg også. Men jeg vil gerne spørge, om fru Tove Lindbo Larsen mener, der skulle ligge et problem i formuleringen, for så kan vi jo tage højde for det. Men jeg er altså bange for, at man i virkeligheden bare søger med lys og lygte efter et eller andet hår i suppen, som kan begrunde, at man ikke vil støtte en dagsorden om en effektiv miljøgaranti, og jeg håber, fru Tove Lindbo Larsen kan forklare, hvad det egentlig er, man er bange for.

(Kort bemærkning).

Tove Lindbo Larsen (S):

Først vil jeg gerne sige til Enhedslistens ordfører, at med hensyn til at kæmpe for sine synspunkter på miljøområdet, som måske ikke deles af alle lande, giver det selvfølgelig meget arbejde. Og det vil fortsat give meget arbejde, for mange landes synspunkter kan jo være forskellige. Vi kan ikke vide, hvad der ligger til grund for de forskellige opfattelser, men det er klart, at man må arbejde for sine egne synspunkter. Det må vi også fortsætte med, for som jeg sagde i min tale, er det ikke noget, man kan indføre på én gang. Det er et løbende arbejde, og jeg tror faktisk ikke, det bliver mindre, når der kommer flere lande til.

Med hensyn til dagsordenen er det min opfattelse, som det også allerede er udtalt af De Radikale og SF, at den har det i sig, at den henvender sig til både Danmark og andre lande. Det vil sige, at andre lande får de samme vilkår som os, og det vil igen sige, at det vil vanskeligt-

gøre, at vi får nogle fælles regler, og at det fælles mål, jeg gav udtryk for i min tale, vil være vanskeligt at nå på baggrund af dagsordenen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må indrømme, at Socialdemokratiets synspunkt er lige så vanskeligt at forstå som SF's og og Det Radikale Venstres synspunkt.

Sådan som vi har formuleret det, vil dagsordensforslaget på ingen måde forhindre, at der fortsat kan indgås internationale aftaler om mindstestandarder, som alle lande skal overholde. Det fremgår faktisk også af dagsordenen, at hvis man bruger miljøgarantien, skal det være med henblik på at styrke miljøet, så der er intet i dagsordenen, der afskærer hr. Jørn Jespersen eller fru Tove Lindbo Larsen fra at arbejde for bedre mindsteregler gennem internationale aftaler og beslutninger.

Jeg forstår ganske enkelt ikke de indvendinger, der rejses. Det er et forsøg på at kaste grus i maskineriet, ikke andet. Det er simpelt hen et forsøg på at finde et påskud til at undlade at stemme for en dagsorden om en forpligtende, effektiv miljøgaranti. Sådan må jeg desværre konstatere at situationen er, og det er dybt skuffende, når man tager i betragtning, at det er Socialdemokratiet, Det Radikale Venstre og SF, der står for den fodslæbende holdning. Man kunne bedre have forstået, hvis det var Venstre og De Konservative, og man må frygte, hvad der kan komme fra den kant i de næste ordførerindlæg, når man har set den linje, der nu er lagt.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Fru Lindbo Larsen kunne formodentlig ikke nå at svare på mit spørgsmål på grund af manglende tid, så derfor skal jeg spørge igen: Mener fru Lindbo Larsen ikke, det er irriterende og snærende bånd, når vi herhjemme gerne vil lægge afgift på færger og fly, men ikke kan få det i første omgang? Muligvis kan vi få det – hvis vi altså er heldige – til indenrigsfly og indenrigsfærger, hvor f.eks. hurtigfærgerne jo netop gerne skulle have en ekstra afgift af miljømæssige grunde, noget vi er enige om her i Folketinget. Jeg vil gerne spørge fru Lindbo Larsen, om det ikke er kernen i sagen, at netop på grund af, at vi ikke har en effektiv miljøgaranti, kan vi ikke gøre det. Og hvis det er fru Lindbo Larsens mening, at vi ikke skal have mere af den slags,

mener jeg, man løber fra de løfter, man gav befolkningen i sin tid, da vi stemte om det indre marked.

Charlotte Antonsen (V):

Jeg vil gerne straks slå fast, at Venstre ikke ønsker at medvirke til at hjælpe Enhedslisten med at undergrave regeringskonferencen, og derfor ønsker vi ikke at stemme for dagsordenen. Vi vil stemme imod.

EU's regeringskonference drejer sig for os at se primært om Østudvidelsen, og det spørgsmål er så centralt, at vi burde glemme alle mulige andre småforslag og koncentrere os om dette hovedformål. At regeringen så i dag benytter lejligheden til at omtale de danske udspil om miljø- og forbrugerpolitik, kan man jo godt forstå, når det er det, der er emnet for forespørgslen.

På Venstres vegne vil jeg kort sige om regeringens udspil, at vi ingen problemer har med substansen, bortset fra at miljøgarantien ønskes ændret, så det indre marked skades. Det kan vi selvfølgelig ikke være med til, og derfor er vi faktisk tilfredse med, at regeringen i dag siger nej til dagsordenen og dermed nej til at gøre dette danske forslag til en betingelse for at sige ja på regeringskonferencen. Heldigvis ser det heller ikke ud til, at den del af det danske forslag kommer igennem på konferencen, og det, der for os at se er problemet med regeringens mange forslag, er, at man fjerner fokus fra hovedopgaven, nemlig Østudvidelsen.

Med hensyn til selve forespørgslen vil jeg for det første gerne sige, at Venstre ikke ønsker, at nationale regler skal gå forud for EU's. Både miljø- og forbrugerpolitik er grænseoverskridende, og her er behov for et internationalt, effektivt og forpligtende samarbejde. På miljøområdet er det jo velkendt, at luft og vand ingen grænser kender, og derfor er det naturligt at løse forureningsproblemerne i et internationalt forpligtende samarbejde, ligesom der også er behov for at ligestille europæiske virksomheder rent konkurrencemæssigt. Miljøudgifter betales jo i den sidste ende enten direkte eller indirekte af den produktive sektor.

Sundhedspolitikken er som bekendt ikke en del af EU-samarbejdet i dag, for den hører under nærhedsprincippet. Men Venstre håber da, at den danske sundhedsminister lader sig inspirere på møderne i Ministerrådet, så vi på den måde også kan høste nogle fordele og få nogle ideer fra de andre lande på det område,

selv om det altså ikke reguleres og heller ikke skal reguleres i EU.

Til sidst om forbrugerpolitikken: Det er vigtigt at have den med i EU-samarbejdet. Dels er den et led i det indre marked – det er faktisk her, de fleste forslag er kommet – og derudover mener vi, det er fornuftigt, at forbrugerne sikres et godt grundlag for at vælge mellem de mange forskellige varer, bl.a. gennem mærkninger og en fælles prisfastsættelse. Endelig kan man sige, at områder, der vedrører decideret grænseoverskridende virksomheder som f.eks. time-share og postordrevirksomheder, naturligvis kun kan reguleres internationalt, fordi det netop er international virksomhed.

Venstre er som sagt uenig med Enhedslisten i, at opgaverne skal løses i Danmark frem for i EU, og dernæst mener vi, det er forkert at påstå, at EU har sænket standarderne i Danmark. De to ministre har allerede redegjort for, at det faktisk ikke er tilfældet. Der er langt flere eksempler på det modsatte, og det har vi også fået et svar om i Europaudvalget for en måned siden. Enhedslistens påstand i forespørgslens ordlyd har altså ikke hold i virkeligheden.

Venstre ønsker en debat om EU og om udviklingen her; men det er ærgerligt, at Enhedslisten ødelægger muligheden ved at lægge op til debat på et falsk grundlag.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Vi må jo konstatere, at det parti, som havde hovedansvaret for de løfter, der blev givet befolkningen i 1986, nu ligefrem er begejstret over, at det ikke lykkes for den danske regering at sikre miljøgarantien på regeringskonferencen. Vi havde håbet på noget bedre fra Venstres side, netop fordi Venstre påtog sig den forpligtelse i 1986 over for vælgerne.

Vi har udformet teksten til dagsordenen således, at den imødekommer især partiet Venstre ud over alle grænser. Selve kerneformuleringen i dagsordenen er et citat fra den meddelelse, som daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen tilsendte Folketingets Markedsudvalg den 13. december 1985. I den meddelelse står selve teksten til den dagsorden, Enhedslisten har stillet, for vi ville i hvert fald være helt sikre på, at Venstre kunne stemme for den. Men nu kan jeg forstå, at de løfter, som Venstre og udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen gav i 1985, ønsker fru Charlotte Antonsen altså ikke at leve op til. Jeg vil godt spørge, om det er sådan, landet ligger nu.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg kan oplyse fru Charlotte Antonsen om, at i Landbrugsudvalget bekymrer vi os i hvert fald meget om det, at man i EU gør affald til en vare, der kan handles hen over grænsen. Jeg vil gerne spørge fru Charlotte Antonsen, om hun ikke mener, at der derigennem er en stor risiko også for at sprede smitte, og det er jo netop det, vi bekymrer os om i øjeblikket, hvor det er gjort til en vare, man kan handle med; og det er EU-direktivet, der har gjort affald til en vare.

Er det en ting, der har været godt eller skidt for miljøet, at affald gøres til en vare, der handles?

(Kort bemærkning).

Charlotte Antonsen (V):

Til hr. Keld Albrechtsen: Miljøgarantien er blevet sikret. Den er blevet sikret af EF-Domstolen. Man har fået lov til at indføre strengere nationale regler på pcp-området.

Så til diskussionen om det, der stod i et notat i 1985, da udenrigsministeren var hr. Uffe Ellemann-Jensen: Den sag har vi diskuteret 117 gange her i Folketinget med Enhedslisten og med SF. Jeg har ikke noget yderligere at tilføje. Jeg kan blot sige, at hr. Keld Albrechtsen ikke har ret.

Til hr. Hindrup Andersen: Der er langt flere eksempler på, at EU har forbedret miljøet, end at man har forringet miljøet.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg kunne godt tænke mig, at fru Charlotte Antonsen nævnte nogle af de områder, hvor EU efter Venstres mening har taget initiativ til at forbedre miljøet i Danmark.

Anden næstformand (Henning Grove):

Hr. Keld Albrechtsen.

Når den røde lampe lyser, så er taletiden overstået.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Javel, hr. formand.

Jeg vil godt spørge fru Charlotte Antonsen, om hun i ramme alvor mener, at EF-Domstolen har knæsat det, som hr. Uffe Ellemann-Jensen skrev i sit brev til Markedsudvalget i december 1985, nemlig at man kan opretholde eller indføre national lovgivning, der afviger fra regler i

direktiver vedtaget med hjemmel i artikel 100 A. Det var det vi fik løfte om fra hr. Uffe Ellemann-Jensens side at vi kunne gøre. Vi kunne frit indføre bedre regler end dem, som gælder i harmoniseringsdirektiver efter artikel 100 A.

Der vil jeg godt spørge fru Charlotte Antonsen, om EF-Domstolen har afsagt en kendelse, der betyder, at vi frit kan gå videre end de harmoniseringsdirektiver, som ligger i EU. Det er en helt ny oplysning for mig. Jeg tror, ingen andre har hørt om det. Men hvis en sådan dom foreligger, så vil det være utrolig interessant at se den.

Lene Espersen (KF):

Det kan nok ikke komme som den store overraskelse for Enhedslisten, at Det Konservative Folkeparti mener på lige fod med Venstres ordfører, at det dagsordensforslag, man har fremsat, kun har ét formål, og det er at forplumre hele debatten og ødelægge det, der må være målet med regeringskonferencen, nemlig at sikre en udvidelse af EU med Øst- og Centraleuropa. Vi er af den generelle opfattelse, at miljøgarantien fungerer fint, sådan som den i dag står skrevet i Maastricht-Traktaten, og der er ikke nogen grund til yderligere præciseringer.

Jeg vil også godt sige, som bl.a. SF's ordfører hr. Jørn Jespersen har været inde på tidligere i dag, at der jo er en del selvmodsigelse i både den måde, som Enhedslisten har formuleret deres forespørgselstekst på, og i den måde, man argumenterer på, for man siger jo, at EU nærmest pr. automatik sænker beskyttelsesniveauet, men alligevel vil man nu have EU selv til på regeringskonferencen at gøre nogle flere ting. Så jeg synes, man taler med to tunger.

Jeg vil da også nok sige, at jeg synes, det lyder meget mystisk, at man på den ene side siger, at miljøgarantien overhovedet ikke fungerer – Enhedslisten er totalt ligeglad med, at statistikken rent faktisk siger noget andet – og så på den anden side siger man, at vi alligevel skal have styrket miljøgarantien. Der er et eller andet, der overhovedet ikke hænger sammen.

Det kan jo heller ikke komme som den store overraskelse for Enhedslisten, at Det Konservative Folkeparti overhovedet ikke er enig med Enhedslisten i de konklusioner, som man drager meget uretmæssigt i forespørgselsteksten. Vi er nemlig af den opfattelse, at det at være med i et forpligtende europæisk samarbejde er med til at højne beskyttelsesniveauet. Det er også blevet bekræftet både af udenrigsministeren og af miljøministeren fra talerstolen i dag.

Og jeg vil da anbefale Enhedslistens medlemmer af Folketinget at læse Europaudvalgets bilag 817, for deraf vil det nemlig meget klart fremgå, at EU-samarbejdet rent faktisk har medvirket til at højne beskyttelsesniveauet langt, langt mere, end det modsatte har været tilfældet.

Vi er også af den opfattelse, at hvis man faktisk vil gavne den danske forbruger, skal man ikke putte Danmark ind i en osteklokke. Nej, så skal vi netop forsøge at højne niveauet ikke kun på EU-plan, men også gerne internationalt.

Dér tror jeg at den reelle uenighed rent faktisk går mellem Enhedslisten og det meste af Folketinget, for Enhedslisten ønsker åbenbart overhovedet ikke at medvirke til at have et højere internationalt niveau. Man tror, at bare Danmark lukker grænserne og lukker alle skodderne, så kan vi få lov at gøre, som det passer os, og så gavner det forbrugerne. Vi er af præcis den modsatte opfattelse.

Regeringen er på regeringskonferencen kommet med en lang række forslag, og et stykke hen ad vejen er vi enige med regeringen.

Vi ser gerne en styrkelse af bl.a. forbrugerinteresserne. På sundhedsområdet har Venstres ordfører også allerede sagt, at det jo i dag er traktatfæstet som et nationalt anliggende. Dér gælder subsidiaritetsprincippet, og det synes jeg ikke vi skal gå ind og røre ved. Det regner jeg heller ikke med Enhedslisten synes.

På miljøområdet synes vi, at regeringen er gået for langt, først og fremmest fordi vi også mener, at man skal koncentrere sig om at lette udvidelsen med Øst- og Centraleuropa og ikke bruge så meget tid på alt muligt andet, og vi synes, der er en fare i at begynde at skærpe mulighederne for at benytte miljøgarantien. Vi synes som sagt, at den fungerer fint, som den i dag er fastlagt, og vi kan godt se en fare i, at man vil begynde at benytte miljøgarantien – ikke til at fremme miljøet, men til at fremme tekniske handelshindringer, og derfor har vi været meget skeptiske over for den måde, som regeringen har ageret på i den her sag.

Men det korte af det lange er altså, at Det Konservative Folkeparti rent faktisk synes, at vi er nået utrolig langt, selv om vi da godt kan blive enige om, at man sagtens kan finde tilfælde, hvor vi ikke synes, at EU-samarbejdet har fungeret tilfredsstillende på miljøområdet.

Vi har i Folketingssalen diskuteret drikkevandsdirektivet utrolig mange gange, og dér mener Det Konservative Folkeparti, at Kommis-

sionen har anlagt en forkert strategi, fordi man altså efter vores mening bøjer Unionstraktaten mere, end man overhovedet kan tillade sig, ved først at fremsætte et direktiv ved benyttelse af art. 130 S og derefter undlader at sige, at man kan benytte art. 130 T til at fastholde højere nationale standarder. Det er et konkret eksempel, hvor vi synes, at dér har EU-samarbejdet ikke fungeret godt nok.

Men i det store og hele viser den statistik, som vi alle sammen kender, og som ministrene har henvist til i dag, at EU rent faktisk højner beskyttelsesniveauet. Det er til gavn for danske forbrugere, og derfor kan vi på ingen som helst måde medvirke til at støtte det dagsordensforslag, som Enhedslisten har fremsat.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg kan sige til fru Lene Espersen, at vi jo har imødegået den liste, der er fremlagt i Europaudvalget, og vi er kommet til et andet resultat, som siger, at det står 35-4 til EU over miljøet og 34 uafgjorte. Og der er så kun et enkelt spørgsmål i vores opgørelse, der kan diskuteres, og det er det endelige resultat af pc-p-behandlingen, for dér bygger vores opgørelse på Europaudvalgets materiale og ikke det endelige resultat af det.

Det, der så står tilbage, er – fru Lene Espersen peger jo selv på spørgsmålet om vanddirektiv og pesticider i grundvand, og dér har jeg netop fået svar fra miljøministeren – at der er ingen tvivl om, at det er fuldt harmoniseret, og at man i øjeblikket bare venter på de 90 produkter, der er til revurdering, de gamle og nogle nye, og så plumper de ned i den sæk, hvor man siger, at dem skal vi tillade herhjemme, også selv om vi selv har forbudt dem.

Dér er det, at vi fra Enhedslistens side mener, at i en sådan situation er det utrolig vigtigt, at vi kan fastholde vores forbud. Og det vil jeg gerne spørge fru Lene Espersen om. Er det ikke det, der er meningen? Det, der er udtrykt i vores dagsordensforslag, er selvfølgelig, at vi også skal kunne fastholde de forbud, vi har imod pesticider, fremover.

(Kort bemærkning).

Lene Espersen (KF):

Til hr. Bent Hindrup Andersen. Vi har diskuteret drikkevandsdirektivet utallige gange, og jeg vil gerne endnu en gang præcisere, hvad Det Konservative Folkeparti mener.

Vi synes, at vi fortsat må arbejde for, at benyttelsen af art. 130 T er det, vi skal bruge som udgangspunkt. Vi synes, det er helt forkert at tage den danske befolkning som gidsler og begynde at benytte en dagsorden, som den Enhedslisten har fremsat, til at få drikkevandsdirektivet kørt ind i et fornuftigt leje.

Der er i dag i Maastricht-Traktaten en mulighed ved benyttelse af art. 130 T for at opretholde højere nationale standarder, og det mener vi fortsat, at vores miljøminister – som miljøministeren også allerede har gjort utallige gange – skal fremføre, når man mødes til rådsmøder. Det er måden at gøre tingene på.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan forstå på fru Lene Espersen, at hvis det går galt med drikkevandet, hvis det ikke lykkes at sikre det i Ministerrådet – og det er jo gået galt med harmoniseringer på andre områder, som fru Lene Espersen ved – ja, så bøjer Det Konservative Folkeparti sig.

Jeg kan huske, da vi havde diskussionen om det her i vinteren 1985-86, da sagde fru Lene Espersens daværende partileder, statsminister Poul Schlüter: Vi kan sige nej til hvad som helst. Det var det løfte, statsministeren gav i forbindelse med vedtagelse af EF-pakken: Vi kan sige nej til hvad som helst.

Men her er altså noget, vi åbenbart ikke kan sige nej til længere: forringelsen af vores drikkevand. Hvis det går galt, hvad vil Det Konservative Folkeparti så gøre, for man vil jo ikke have en miljøgaranti? Hvad vil man så gøre? Vil man så konstatere: Nå ja, men så ødelagde EU altså også vores drikkevand.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg er da enig med fru Lene Espersen i, at miljøministeren skal gøre alt, hvad han kan for at undgå, at det kommer så vidt, men miljøministeren har jo netop svaret mig i et § 20-spørgsmål i går, at området med pesticider er fuldt harmoniseret, og at vi kan fastholde vores forbud, indtil der bliver revurderet nye produkter, så kan vi ikke længere, medmindre der f.eks. i forbindelse med Maastricht-Traktaten bliver en klar miljøgaranti også over for dette forhold.

Så er det sket, og det er det, vores dagsordensforslag udtrykker – og i øvrigt et ønske og en udtalelse, som både Venstre og De Konservative er kommet med, dengang da man anbefale-

de EF-pakken i 1986. Det er bare det, vi prøver at få fastholdt i ord i dag i Folketinget. Ikke andet.

Jørn Jespersen (SF):

Når det drejer sig om at sikre et højt miljøbeskyttelsesniveau, sundhedsbeskyttelsesniveau og forbrugerbeskyttelsesniveau, så er det SF's opfattelse, at det er tvingende nødvendigt med et stærkt forpligtende internationalt samarbejde. Det er det af flere forskellige grunde.

Det er det for det første, fordi vi har et indre marked, hvor varer udveksles på tværs af grænserne, og derfor er det nødvendigt med en politisk overbygning, som også på effektiv vis kan sikre, at hensyn til miljø, sundhed og forbrugere bliver indarbejdet i kravene til varerne.

Det er det for det andet, fordi mange miljøproblemer og sundhedsproblemer er grænseoverskridende, og derfor giver det ikke mening at lave en isoleret national indsats, hvis den ikke følges op af en tilsvarende indsats i andre lande.

Og endelig er det nødvendigt med det internationale samarbejde ud fra sådan en mere solidarisk betragtning, nemlig at det ikke kun handler om at forbedre miljøet og sundhedstilstanden for danskere, men sådan set også for tyskere og hollændere og franskmænd og spaniere og alle andre mennesker i EU's befolkninger.

Så der er altså en lang række gode grunde til, at det er nødvendigt med et internationalt forpligtende samarbejde, som er effektivt, og som via flertalsafgørelser kan sikre, at der sker fremskridt.

Det er samtidig vores opfattelse, at det bør være sådan for at sikre dynamikken i samarbejdet, at progressive lande, som Danmark ofte tilhører, bør kunne gå videre i forhold til de minimumsstandarder, som Fællesskabet har vedtaget. Det bør vi kunne gøre for at være foregangsland, for at inspirere andre, for at sikre, at ny viden bliver indarbejdet i vores miljø- og sundhedspolitik.

Derimod er vi meget modstandere af den holdning, som kommer til udtryk i den formulering i den forespørgsel, Enhedslisten har stillet, nemlig at hvert enkelt land helt frit skulle kunne fastsætte sine egne standarder.

Jeg har ikke fået noget klart svar på mine spørgsmål, men må gå ud fra, at det dybest set er Enhedslistens politik, at spørgsmålet om miljø og sundhed helt frit kan fastsættes af det enkelte land med den konsekvens, at mange af de frem-

skridt, der er sikret i EU-samarbejdet, ville kunne ødelægges, fordi nogle af de lande, der ønsker at tillade mere gift, mere forurening, mere svineri, frit kunne gøre det også med grænseoverskridende konsekvenser for andre lande. Det er en strategi, som er forkert ud fra et miljøsynspunkt, og det er en strategi, som ikke har meget international solidaritet indbygget i sig.

Det er også derfor, at Enhedslisten får nogle problemer med for alvor at få indflydelse på EU-politikken, for man ønsker på den ene side hele tiden nogle ting indført i Traktaten, men på den anden side ønsker man i virkeligheden, at Danmark meldte sig ud, gik endnu videre end Norge og helt frigjorde sig fra en EØS-aftale. Det må være konsekvensen, hvis man helt frit vil fastsætte sine egne standarder. Det betyder, at selv om der er mange lyde, når Enhedslisten går i nærkontakt med EU-spørgsmål, er partiet dybest set impotent, når det kommer til stykket.

Det centrale og helt afgørende i debatten i dag er, hvordan regeringen prioriterer sin forhandlingsindsats i de kommende få måneder, og hvad man opnår på regeringskonferencen. Der er allerede sket noget på miljøområdet. Der har været partier, som sagde, at det ikke var muligt. Venstre og De Konservative mente slet ikke, man kunne opnå fremskridt på området. Det har vist sig, at de partier tog fejl. Det har været muligt at sætte miljøet på dagsordenen på regeringskonferencen, og der er sikret nogle væsentlige fremskridt og forbedringer.

Jeg kan bare nævne, at en bæredygtig udvikling kommer ind i formålsbestemmelserne. Det er aldeles ikke uden betydning f.eks. i sager, der skal for domstolene, at man her kan henvise til en overordnet formålsbestemmelse. Der er tale om den tværgående bestemmelse om integration af miljøhensyn i andre politikker. Det er noget, vi har savnet meget på landbrugsområdet og på transportområdet. Det er ganske afgørende, at det kommer ind. Præciseringen af, at også Rådets og Parlamentets vedtagelser skal hvile på et højt beskyttelsesniveau, er væsentlig. Det er et stærkt forhandlingsinstrument. Endelig er der kommet den – må vi gå ud fra – forbedring, at miljøgarantien også omfatter Kommissionsretsakter.

Så vi er kommet et stykke ad vejen. Det er godt, og det anerkender SF, men der mangler noget, for at vi kan sige, at det er godt nok. Der mangler, som miljøministeren allerede har været inde på, at ny viden uden nogen som helst

tvivl skal kunne begrunde, at de enkelte lande kan benytte sig af miljøgarantien. Når vi ser for os en fremtid med mange flere medlemslande, hvoraf en del har et miljøbeskyttelsesniveau, der ligger betydeligt under det danske – og under det svenske og under det tyske – er det meget afgørende, at alle fremskridt på miljøområdet ikke nødvendigvis skal vedtages i EU, men at det enkelte land kan gå videre. Det er helt afgørende for at sikre dynamikken i miljø-samarbejdet i EU, at når man har udtømt forhandlingsmulighederne i EU, er der denne mulighed for, at de enkelte lande – nogle lande tilsammen – kan gå videre.

Vi mener også, det er ret afgørende, at den beslutning, enkelte lande måtte træffe om, at man nu ønsker at gå videre og opretholde en højere miljøbeskyttelsesstandard eller sundhedsbeskyttelse, ikke skal forhåndsgodkendes af Kommissionen. Det vil selvfølgelig altid være sådan i et forpligtende internationalt samarbejde, at der er en mulighed for, at tingene bedømmes af domstolene. Det er klart nok, og dér bør det være sådan, at bestemmelserne sikrer, at miljø i den endelige vurdering indgår med tilstrækkelig vægt, fordi, som den konservative ordfører var inde på, er det her jo en balancegang mellem miljøhensyn på den ene side og hensyn til at undgå tekniske handelshindringer på den anden side. Det kan man lukke øjnene for, men det forsvinder problemstillingen ikke af.

Det, der efter vores opfattelse er helt afgørende her, er at sikre, at når vi skal lave den afbalancering af miljø på den ene side og indre markedshensyn på den anden, får miljøet en stærkere placering, end det har i dag. Og det er bl.a. derfor, det er væsentligt at sige, at Kommissionen ikke skal forhåndsgodkende beslutninger i de enkelte lande om at bruge miljøgarantien.

Endelig skal jeg pege på et område, som efter vores opfattelse endnu ikke er tilstrækkeligt sikret i de papirer, der er kommet fra forhandlingerne, og det drejer sig om en sikker integrering af forsigtighedsprincippet i Traktaten. Det bør være sådan, at når der er rimelig tvivl om nogle ting, skal den tvivl komme miljø, sundhed og forbruger til gode. Det gør den ikke med tilstrækkelig vægt i dag.

På den baggrund vil jeg gerne spørge udenrigsministeren og miljøministeren, om vi kan få et klart tilsagn fra Folketingets talerstol i dag om, at netop miljøspørgsmålet – sikringen af miljøgarantien på de punkter, jeg har nævnt –

vil være meget højt prioriteret i regeringens forhandlingsindsats i de kommende måneder, og om vi kan få et klart tilsagn om, at miljø er noget af det, hvor man virkelig sætter hælene i, bider sig fast og siger, at det er af afgørende interesse for Danmark, også ud fra det synspunkt, at det jo formentlig er nemmere at få ind nu og dermed få et ja ved en folkeafstemning, end det er at få ind, efter at man måtte have fået et nej, fordi det ikke er kommet ind. Jeg tror, det er helt afgørende for befolkningens vurdering af regeringskonferencens resultat, at man med troværdighed kan gå ud og sige, at vi har opnået markante, væsentlige sejre på miljøområdet.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan sige til hr. Jørn Jespersen, at Enhedslisten selvfølgelig går ind for, at der ikke internationalt fastsættes harmoniseringsstandarder, som det sker i EU's indre marked, men mindstandarder, og at de skal være bindende og forpligtende for landene.

Det er bare ikke det, debatten i dag handler om. Vi har i vores dagsordensforslag sikret, at det er hensyn til miljøet, som kan anvendes til at indføre bedre regler. Det fremgår meget klart af forslaget, men hr. Jørn Jespersen forsøger konsekvent at mistolke det, og jeg kan kun konstatere, at det må være for at finde hår i suppen.

Så vil jeg gerne spørge hr. Jørn Jespersen: Vil SF gøre en effektiv miljøgaranti til en betingelse for at sige ja til Maastricht II-Traktaten, eller har SF det ligesom regeringen, at kan man ikke få det gennemført, hvad alt tyder på at man ikke kan, slår man sig til tåls med det? Er det et kategorisk og ufravigeligt krav fra SF's side, at de spørgsmål, hr. Jørn Jespersen stillede til udenrigsministeren, skal besvares med et ja?

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg deler helt hr. Jørn Jespersens vurdering af, at netop med optagelse af flere lande i EU bliver det endnu vigtigere, end det er i dag, at have en effektiv miljøgaranti, så vi kan gå videre.

I den forbindelse vil jeg gerne spørge hr. Jørn Jespersen, om hr. Jørn Jespersen deler ministerens og derigennem måske regeringens vurdering af, hvordan det er gået med miljøet under det indre marked, ifølge det oplæg, der er kommet, om hr. Jørn Jespersen er enig i vores vurderinger af det, eller om SF har en særlig vurdering af, hvad der indtil nu kan regnes som en

positiv miljøeffekt på grund af vores EU-medlemskab.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Keld Albrechtsen bliver ved med at mene, at når jeg er lidt interesseret i, hvad der egentlig er Enhedslistens strategi på EU-området, er det, fordi jeg ønsker at finde hår i suppen. Jeg mener sådan set ikke, der er tale om hår i suppen. Efter min opfattelse er der tale om en gammel hippie-paryk i en kop vand. Der er tale om, at Enhedslisten ikke vil vedkende sig det standpunkt, den dybest set har, nemlig at den ikke ønsker et bindende forpligtende internationalt samarbejde, men har det grundsynspunkt, at hvert enkelt land selv skal bestemme, hvilke miljøstandarder der bliver fastsat.

Hr. Albrechtsen prøver at undvige det ved at sige, at man går ind for, at hvis man har underskrevet en eller anden traktat, binder den selvfølgelig, men det er jo ikke det, der er afgørende. Det afgørende er, om det enkelte land selv kan sige: Nej, vi vil ikke være med her, for vi ønsker at tillade et kræftfremkaldende stof. Vi ønsker et udslip fra vores virksomheder, for vi synes, det er for dyrt at begrænse det. Og det har vi suverænt ret til selv at bestemme. Hvis det er Enhedslistens synspunkt, og det bliver jeg stadig mere overbevist om det er, så er det topmålet af hykleri at blive ved med at kræve ændringer af Traktaten, som man i virkeligheden ikke støtter.

Hr. Albrechtsen spørger mig, om de krav til miljøgaranti, som jeg stiller her, er ultimative for SF, når vi skal vurdere resultatet af regeringskonferencen. Som hr. Albrechtsen ved, vil det være sådan, at når vi ser det endelige resultat, afholder SF et landsmøde, og dér vil vi tage stilling til, hvordan vores anbefaling til vælgerne skal være.

Men jeg kan sige for mit eget vedkommende, og jeg tror for hele SF's vedkommende, at lige præcis spørgsmålet om miljøets placering og nogle yderligere forbedringer af det, der foreligger nu, vil være meget, meget afgørende i den vurdering.

Endelig spørger hr. Hindrup, om jeg deler regeringens vurdering af, hvordan EU har påvirket miljøet. Jeg må sige, det er en meget lang diskussion, hvor vi skal ned i de enkelte punkter. Men jeg er ikke i tvivl om, at hvis vi ser på EU's betydning for miljøet generelt i hele EU, så har den været positiv.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg kan forstå, at SF ikke agter at tilkendegive over for regeringen, at miljøgarantien ubetinget skal være med, for at SF kan sige ja til en ny traktat.

Det er skuffende at høre for mig, for det bekræfter mit indtryk af, at SF ikke fuldstændig helhjertet vil gøre miljøgarantien til det afgørende punkt i forhold til regeringskonferencen. Det er jeg skuffet over at høre, for jeg troede, det måtte være elementært for SF at sige, at hvis ikke der kom en effektiv miljøgaranti, sådan som befolkningen har fået løfter om, og sådan som vi kæmpede for i 1986, kunne der selvfølgelig ikke blive tale om at sige ja til en ny traktat; men jeg kan forstå, at SF lader det spørgsmål stå åbent.

Så vil jeg blot sige til hr. Jørn Jespersen, at det fremgår klart af vores dagsordensforslag, at man ikke kan fravige internationale standarder nedad, men hr. Jørn Jespersen vil ikke forstå det, for han vil have et påskud til ikke at støtte en effektiv miljøgaranti.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Man kunne med fuld ret spørge hr. Keld Albrechtsen, når han nu er så interesseret i spørgsmålet om miljøgarantiens betydning for vores anbefaling til vælgerne, om det er sådan, at hr. Keld Albrechtsen vil anbefale et ja, hvis den bliver sikret på en troværdig måde.

Man kunne så kigge på dagsordensformuleringen omkring sikring af miljøgarantien, hvor der ikke efter hr. Albrechtsens opfattelse foreligger nogen mulighed for, at andre lande kan fravige miljøbestemmelser i nedadgående retning, og bare prøve at appellere til et minimum af anstændighed og logik i argumentationen.

Der står i dagsordensforslaget, at regeringen skal sikre, at Danmark helt uafhængigt af resultatet af regeringskonferencen, helt uafhængigt af, hvad man vedtager, kan opretholde sine standarder i strid med reglerne. Hvis det virkelig skulle kunne lade sig gøre, hvorfor skulle andre lande så ikke kunne fravige reglerne i nedadgående retning?

Forestiller Enhedslisten sig i sin himmelråbende naivitet, at det skal sikres, at Danmark altid bestemmer helt suverænt selv, mens de andre lande skal følge reglerne? Hvis det skulle være tilfældet, er det en nyskabelse i internationalt samarbejde.

Endelig er hr. Albrechtsen utryk ved, at jeg ikke ultimativt siger noget om, hvorvidt vi vil stemme ja eller nej afhængigt af miljøgarantiens placering i den endelige traktat.

Jeg vil gerne spørge udenrigsministeren, om ikke SF's argumentation i dag gør større indtryk på regeringens forhandling end Enhedslistens argumentation.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg tror, at eftersom SF's argumentation stort set er identisk med regeringens, vil ministeren nok foretrække SF's.

Jeg vil blot sige til hr. Jørn Jespersen, at vi har tilføjet ordene »med henblik på at styrke miljø-, arbejds-, sundheds- og forbrugerinteresser« for at være ganske sikker på, at dagsordensforslaget ikke kan forstås som en adgang til at fravige internationale standarder nedad.

Vi har ganske præcist afskåret den mulighed i dagsordensforslaget, for vi vidste, det var et væsentligt spørgsmål for SF. Men SF kan man ganske enkelt ikke stille tilfreds, for de ønsker ikke sammen med os andre at gå i spidsen for kampen for miljøgarantien; de ønsker en helt anden strategi og al ære og respekt for det.

SF har bare en anden strategi, og i den strategi betyder den nationale miljøgaranti ikke så meget. Vi må konstatere, at vi altså simpelt hen er uenige i strategien. SF har en anden strategi, og i den betyder miljøgarantien ikke så frygtelig meget, heller ikke så meget, at de på forhånd vil gøre det til en betingelse for en ny traktat.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal bare afslutningsvis sige, at vores strategi lige præcis er at sikre nogle fælles regler på et meget højt niveau for at gavne miljøet i hele EU og derudover sikre, at de enkelte lande har en mulighed for at gå videre.

Men når hr. Albrechtsen bliver ved med at sige, at Enhedslistens dagsordensforslag sikrer, at man kun kan fravige i opadgående retning, trodser det enhver logik, for når man eksplicit siger, at vi helt uafhængigt af regeringskonferencen skal kunne fastsætte vores egne regler, er det da indlysende, at så må andre lande kunne gøre det samme.

Det er altså svært at lave regler, der går ud på, at landene selv beslutter, men det, de skal beslutte selv, skal være i overensstemmelse med Enhedslistens interesser.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Den fri handel internationaliseres og globaliseres i stadig stigende grad. En væsentlig udfordring for det internationale samfund er således at få udviklet politiske institutioner, der både tager hensyn til den fri handel, til miljøet og til forbrugerne.

EU er en sådan institution. Ikke mindst et EU, et EU forhåbentlig udvidet med en række øst-europæiske lande, vil give os yderligere styrke som modspillere til den internationaliserede markedsökonomi.

I Det Radikale Venstre har vi derfor heller ikke noget ønske om, at nationale regler skulle have forret i forhold til internationale regler på miljø-, sundheds- og forbrugerbeskyttelsesområdet. Hvorfor skulle de det, hvis de internationale regler hæver niveauet i andre EU-lande uden at sænke beskyttelsesniveauet i Danmark?

Jeg er meget enig med hr. Jørn Jespersen i hans betragtninger. Jeg forstår ganske enkelt ikke, hvordan Enhedslisten vil få løst vores internationale miljøproblemer, hvis vi ikke kan indføre nogle internationale regler, som går forud for nationale regler.

I Det Radikale Venstre mener vi, at vi i EU-sammenhæng skal arbejde for, at der gennemføres minimumsregler med udgangspunkt i et højt beskyttelsesniveau. Niveauet i både Danmark og EU skal være højt og gerne konstant stigende. Kort sagt skal de sociale, sundhedsmæssige og miljømæssige hensyn påvirke alle led, både i den danske og i den europæiske beslutningsproces.

Det er et af de erklærede mål for Det Radikale Venstre, og vi må også sige, at i det store og hele lykkes det ikke bare for Det Radikale Venstre, men også for Danmark at komme igennem med disse mål.

Som både udenrigsministeren og miljøministeren har pointeret, er der kun få retsakter, som har påvirket det danske beskyttelsesniveau i en negativ retning. Langt de fleste retsakter medfører en positiv miljøeffekt.

Endelig er der enkelte sager, hvor vi ikke ved, hvordan EU-reglerne vil påvirke natur, sundhed og forbrugerbeskyttelse. Vi har – indrømmet – nogle eksempler på, at det er gået i den forkerte retning, og det skal vi gøre op med. De problemer skal vi have løst bl.a. ved at sikre os, at miljøgarantien kan bruges, når det er nødvendigt.

Som eksempel på, at et højere beskyttelsesniveau er opnået i kraft af EU-reglerne, skal jeg

f.eks. fremhæve direktivet om rensning af spildevand. Direktivet fastsætter en række minimumskrav om spildevandsbehandling i hele EU. Miljøministeriet vurderer, at miljøeffekten heraf for Danmark er positiv. Effekten af direktivforslaget er imidlertid overordentlig positiv i den forstand, at standarden for spildevandsbehandling bliver meget bedre for de 370 millioner mennesker, der bor i Europa.

Forordningen om afviklingen af ozonnedbrydende stoffer er et andet eksempel på, at vi opnår, at det danske beskyttelsesniveau bevares, samtidig med at vi får en positiv effekt på miljøområdet.

De danske regler omkring CFC-gasserne er i forvejen stramme og tager hensyn til miljøet. Men sådan har det ikke været i en række andre EU-lande, før forordningen trådte i kraft. Nu er der på europæisk plan opnået entydige miljøforbedringer, og samtidig har vi formået at bevare det høje danske beskyttelsesniveau, altså en klar miljøforbedring for både Danmark, Europa og resten af verden.

I Det Radikale Venstre er vi enige med forespørgerne i, at det skal være muligt at opretholde eller indføre et højere beskyttelsesniveau end Fællesskabets regler. Derfor arbejder vi i forbindelse med regeringskonferencen på at få præciseret miljøgarantien. Men jeg vil gerne understrege, at miljøgarantien kun skal bruges i nødstilfælde.

Det helt afgørende er, at vi i Fællesskabet får et så højt beskyttelsesniveau som overhovedet muligt. Et højt internationalt beskyttelsesniveau er den bedste garanti for et bedre miljø, øget sundhed og øget beskyttelse af forbrugerne og dermed langt bedre for verdens befolkning og fremtidens generationer, end hvis blot Danmark alene gør noget.

Det er dog vigtigt at huske på, at bare et for os i Danmark banalt miljøtiltag måske betyder en kraftig forbedring af miljøet i andre dele af Europa. Det betyder ikke, at Danmark ikke skal gå foran, men samtidig skal vi huske at påtage os vores internationale forpligtelser og ansvar.

I den sammenhæng er det glædeligt at konstatere, at Danmark generelt har haft stor indflydelse på udformningen af EU's miljøpolitik. Den seneste tids udmeldinger fra Kommissionens side om mærkning af gensplejsede varer er et godt eksempel på, at lande med et traditionelt højt beskyttelsesniveau kan påvirke hele Europa i den rigtige retning.

På regeringskonferencen har regeringen fremsat en række krav på miljøområdet, bl.a. om styrkelse af miljøgarantien og at miljøhensyn i højere grad integreres på andre samarbejdsområder, og meget tyder på, at vi kommer et godt stykke hen ad vejen med hensyn til vores krav. Det ser bl.a. ud til, at begrebet bæredygtig udvikling i fremtiden vil komme til at stå som et af Unionens formål.

At der blev lyttet til de danske ønsker, fremgår af det traktatudkast, som det irske formandskab fremlagde. Ligeledes lægges der i det irske formandskabs forslag til traktatudkast op til en styrkelse af forbrugerbeskyttelsen.

For Det Radikale Venstre er det af afgørende betydning, at det europæiske samarbejde fra at have været et samarbejde fokuseret på skabelsen af det indre marked nu udvikler sig til også at tage sociale, sundhedsmæssige og miljømæssige hensyn.

Vi mener, at Danmark skal føre an i denne udvikling. Netop fordi vi har det høje beskyttelsesniveau, har vi mulighed for at gå ind og påvirke andre lande i retning af en bæredygtig udvikling. I stedet for at betragte EU som den store synder, når vi taler forbedret miljø, vil vi hellere konstruktivt forsøge at bevæge hele Europa frem mod et bedre miljø, øget sundhed og større forbrugerbeskyttelse.

Vi kan ikke stemme for den foreslåede dagsorden.

Annette Just (FP):

Lad mig starte med at sige, at Fremskridtspartiet går ind for et stærkt forpligtende internationalt samarbejde. Det kunne måske i virkeligheden have været rigeligt at sige det, men det er vigtigt for os, at vi også under regeringskonferencen arbejder for at sikre et højt niveau både inden for EU og i andre internationale fora i kampen for det gode miljø og i bekæmpelsen af forureningen.

Det er også vigtigt for os, at vi sikrer, at vi bliver ved med at have en garanti for, at det indre marked fungerer, og derfor skal vi have internationale aftaler eller EU-aftaler om, hvordan vi sikrer miljøet og bekæmper forureningen.

Vi synes nok, at Enhedslistens motiverede dagsorden i dag ligger lidt langt væk fra alt, hvad der hedder almindelig handel og sund fornuft, for hvis man mener, at Danmark skal kunne klare sig økonomisk på verdensplan – og det går jeg ud fra at selv Enhedslisten mener er en god idé – ja, så kan det ikke nytte noget, at vi

tror, at vi skal have specielle regler, som absolut vil betyde en meget stor fordyrelse for produktionen af varer i Danmark sammenlignet med de varer, der bliver produceret i andre lande.

Det, jeg dermed siger, er: Ja, vi skal have gode regler, vi skal sikre et godt miljø, vi skal bekæmpe forureningen, men vi skal gøre det på lige vilkår i alle EU-lande på én gang. Det nytter ikke noget at tro, at Danmark er verdens centrum, og at vi er store nok til at klare os selv, ligegyldigt hvad pokker der sker rundt omkring i verden.

Vi vil gerne sikre det indre marked, vi vil gerne sikre, at dansk produktion kan eksporteres ikke blot til EU, men til hele verden. Derfor skal vi have et stærkt, forpligtende internationalt samarbejde, og det bør gå langt ud over EU's grænser. Men EU er en start, EU er dog et pænt stykke af verden, hvis man kan udtrykke sig sådan, og EU kan rent faktisk lave kontrakter, aftaler, med resten af verden om, hvordan vi forhindrer, at forureningen breder sig ud over hele kloden.

Derved har jeg jo altså i virkeligheden også talt om luftforurening, vandforurening osv. Vi går ind for, at miljøet skal være sikret i Maas-tricht-Traktaten, eller hvad den nu kommer til at hedde næste gang. Vi går også ind for, at der skal være forbrugerbeskyttelse, men vi går ikke ind for, at Danmark skal gå så meget foran alle de andre, at vi forhindrer, at man rent faktisk også kan producere.

Dermed kan man jo godt sige, at Fremskridtspartiet ikke kan gå ind for den af Enhedslisten foreslåede dagsorden, som beder om, at man kan indføre national lovgivning eller nationale bestemmelser, der går langt videre end det, man har aftalt på anden basis. Eller som SF helt korrekt har pointeret: Jamen det betyder vel også, at der er nationer i EU, som kan indføre mindre krav end dem, som der rent faktisk har været eller er ved at blive aftalt.

Fremskridtspartiet kan ikke støtte den motiverede dagsorden. Fremskridtspartiet kan til gengæld støtte, som det også er blevet sagt af udenrigsministeren og af miljø- og energiminister, at vi får sikkerhed for, at EU arbejder for et godt miljø.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Allerførst vil jeg gerne sige, at vi fra Enhedslistens side har fremlagt en vurdering af de direktiver og de forordninger, der er besluttet inden for miljøområdet, og en vurdering af

deres miljøeffekt. Regeringen, og det vil sige miljøministeren, har på ingen måde tilbagevist vores vurdering. Regeringen vil ikke svare på, hvad miljøeffekten er af tingene.

Der er en enkelt ting, som ministeren kan have ret i. Det er angående pcb, hvor vi er enige i, at den måde, som det endte på, hvor man også fik en retningslinje for bortskaffelsen af den, gjorde den lidt mere værd, end den ellers var.

Men regeringen og ministeren har ikke gjort sig nogen ulejlighed med at tilbagevise vores påstand. Det synes jeg er beklageligt. Regeringen burde have ressourcer til det og miljøministeren også.

I Enhedslisten mener vi derudover, at en reel vurdering af EU's miljøeffekt i Danmark nødvendigvis må se på:

1. Om EU-medlemskabet medfører miljøforbedringer, vi ikke selv ville have foretaget.
2. Om EU-medlemskabet medfører miljøforbedringer, som vi ellers ikke kunne få.
3. Om EU-medlemskabet blokerer for miljøforbedringer, vi ønsker foretaget.

Vedrørende punkt 1 er der mig bekendt ikke implementeret ét EU-direktiv med påstået positiv miljøeffekt, uden at der har været et klart flertal herfor i Folketinget. EU har således ikke presset Danmark til at gå længere, end vi selv i forvejen ville og kunne uden vort medlemskab af EU.

Vedrørende punkt 2: Man kan diskutere, hvorvidt EU's grænseværdier for bilers udledning af forurenende stoffer medfører en miljøforbedring, som vi ikke selv kunne skaffe os. Men den slags internationale aftaler behøver man i øvrigt ikke et EU til. Danmark kunne f.eks. lægge sig i baghjulet på Californien, der internationalt gennem mange år med held har lagt sig i spidsen for at presse bilindustrien.

Det er i øvrigt tankevækkende, at de enkelte delstater i USA – af alle lande – må gå meget længere på miljøområdet, end EU giver Danmark lov til.

Vedrørende punkt 3: Befolkningen og vi oplever gang på gang EU's snærende bånd, hvor direktiver og det indre marked blokerer for, at vi herhjemme må bruge almindelig sund fornuft og forbyde ting og sager, som vi simpelt hen ikke mener hører hjemme her i samfundet. Det drejer sig om tilsætningsstofferne i fødevarerne. Det drejer sig om kræftfremkaldende stoffer i legetøj til små børn. Det drejer sig om pesticider, som forurenere vort dyrebare grundvand, og om gensplejsede fødevarer, som ingen forbruger vil have.

Man kommer så fra regeringen og siger, at det passer slet ikke. Hvis der er risiko for liv og helbred eller for, at miljøet forurenes, ja, så kan vi til enhver tid skride ind, vil regeringen hævde. Ja tak, der er altså en verden til forskel på at skride ind for at forebygge en skade på mennesker eller miljø og så stoppe det, når vi kan bevise skadeeffekten.

Enhedslisten vil det første. Regeringen accepterer, at EU forlanger det sidste. Vi vil have, at det er forsigtighedsprincippet, som bruges. Regeringen accepterer, at EU forlanger beviser. Og det er faktisk det, det hele drejer sig om.

Skal Danmark have ret til f.eks. at forbyde et kemisk stof alene på grund af en mistanke om en skadevirkning, eller ganske enkelt fordi flertallet mener, at samfundet ikke har behov for stoffet?

Sådan var det tidligere, indtil begrebet handelshindring, tekniske foranstaltninger, via det indre marked blev en styrende faktor i Europas miljøpolitik.

I dag skal Folketinget og regeringen, selv om der er 100 pct. modstand, acceptere kemiske stoffer i vort samfund, medmindre vi videnskabeligt kan bevise, at de er skadelige for mennesker og miljø. Væk er forsigtighed og fornuft. Kun såkaldte videnskabelige data tæller. Og det er jo en håbløs kamp, hvor kemien breder sig hurtigere, end videnskabelige undersøgelser kan følge med. Det er det, der er situationen, og det er det, vi ønsker skal laves om. Danmark og dets befolkning skal have ret til at sige nej til miljøforringelserne.

Jeg vil gerne her over for miljøministeren rejse to spørgsmål. Det ene er spørgsmålet om dåseforbudet. Er miljøministeren ikke enig i, at netop EU's kompetence på det område gør, at et mindretal i det danske Folketing via EU kan få gennemført en ophævelse af vores dåseforbud med alle de miljøforringelser, som vi er enige om det indebærer?

Og lige netop, når det drejer sig om den sag, vil jeg gerne rejse spørgsmålet om videnskabelighed, for det hævdes jo med sådan en stor, flot bemærkning, at man er ved videnskabeligt at bevise og regne sig frem til med livscyklusanalyse, at aluminiumsdåsen måske kan konkurrere med vores returflasker.

Men det er jo ikke rigtigt. Ministeren har jo selv over for os på et samråd bekræftet, at netop når man går ned og vægter de enkelte faktorer i den analyse, så er det et politisk spørgsmål om, hvordan man vægter f.eks. nikkel i forhold til

sand, som man kan have uendelige ressourcer af. Så derfor skal man helt derved for at træffe en politisk beslutning, men det gør man ikke. Den dækkes der over, og så kaldes det videnskabelige argumenter. Og det er det, der gør, at vores returflaskesystem i dag er sat under pres fra EU. Man kan ikke engang begrunde det på videnskabeligt grundlag, men man gør det alligevel.

Det andet spørgsmål er om gensplejsningen. Nu kan man sige, hvad man vil om gallupundersøgelser, men 95 pct. ville i hvert fald have en effektiv mærkning, og 68 pct. ville overhovedet ikke have de gensplejsede produkter. Og ministeren ved også godt, at modstanden er væsentlig højere i Østrig, end den er i Danmark. I Østrig har man jo ikke villet have den gensplejsede majs, men så kommer den ind i komitéproceduren, og vi er enige i fra Danmarks side, at den har sundhedsmæssige problemer på grund af den markør, der sendes med rundt.

Det er så komitéproceduren, der gør, at vi skal tage den risiko, hvor vi alle – i hvert fald efter min opfattelse – ved, at det er nødvendigt at lade forsigtighedsprincippet råde, fordi vi slet ikke har brug for det. Alligevel dikterer EU os via de procedurer, at vi kan blive overruled netop på et så afgørende spørgsmål. Så kan man sige, og det er også lidt til Det Radikale Venstre, at hele den procedure i virkeligheden er et tegn på, hvor syg EU er.

En af de konsekvenser, der er af at gensplejse netop disse planter, som jeg har omtalt, til at være resistente over for sprøjtemidler, er, at man øger mængden af sprøjtemidler. Roundup og andre sprøjtemidler er så billige i dag, at når den plante, man vil bevare, er blevet resistent, så behøver man ikke længere være så forsigtig, når man sprøjter. Så vil man give den en ekstra tand. Det har faktisk vist sig, at mængderne af sprøjtemidler er fordoblet i de områder i USA, hvor man har haft gensplejsede produkter et stykke tid.

Det er det, som man samtidig tvinges til at indføre. Og det er så grotesk i dag, at hvis vi skal sikre gensplejsningsfri produkter til vores fødevarerproduktion, f.eks. soja, så skal vi til Norge og købe det, for hele EU har sagt, at vi ikke må lave et forbud mod import af gensplejsede produkter i EU.

Det er efter min opfattelse et forsøg på at sige, at det indre marked er til gavn for miljøet. Den er meget langt ude. Derfor mener vi, at man skal støtte ministeren i at fastholde at afvise disse

forhold i komitéprocedurerne og i Kommissionen – ingen tvivl om det. Og vi skal også fastholde et højt beskyttelsesniveau – ingen tvivl om det.

Men det er utrolig nødvendigt, at det er muligt for os herhjemme f.eks. at fastholde, at vi kan gøre, hvad vi synes der er nødvendigt for at beskytte vores drikkevand og i øvrigt også for at kunne gå i spidsen og trække de andre lande med op til et endnu højere niveau i EU.

Dér har Det Radikale Venstre og i øvrigt også SF været ude og sige i flotte bemærkninger, at de vil have udfaset sprøjtemidlerne. Jeg har så spurgt ministeren, om det er muligt, og det er det ikke på grund af EU. Den dag, hvor de gennemfører positivmærkningerne af nogle af de 90 produkter, de er ved at revurdere, og de nye, så er vi forpligtet til også at lade dem markedsføre i Danmark. Det er EU's indre marked i en nøddeskal.

Anden næstformand (Henning Grove):

Jeg vil prøve, om vi kan nå at afslutte inden middagspausen, men det kommer jo meget an på deltagerne.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Den er forstået.

Se, mange af de målsætninger, som hr. Hindrup Andersen her ridser op om at kunne sige nej til gensplejsede produkter, at beskytte drikkevand og sådan noget, tror jeg der er et meget bredt flertal, der vil kunne skrive under på. Det, der er interessant, er jo midlerne til det, og hvordan vi gør det. Og dér er en forskel mellem SF og Enhedslisten i strategien.

Vi arbejder for, at når vi har et indre marked, skal der være en politisk overbygning, så vi får nogle røde og nogle grønne krav ind i reglerne i EU-systemet. Enhedslisten lægger meget mere vægt på – og det blev jo helt tydeligt under hr. Hindrup Andersens indlæg nu – at det i virkeligheden er EU-medlemskabet, der er noget galt med. Derfor synes jeg, at man skylder befolkningen at oplyse om, hvilket alternativ man ønsker.

Sagen er jo den, når vi snakker om det indre marked, at f.eks. Norge, som formelt ikke er medlem af EU, i alt væsentligt retter sig efter indre markedskrav. Det er en illusion at påstå, at man bare kan gå ud af Unionen og så få en frihandelsaftale, for konsekvensen bliver, at man er underlagt alle reglerne uden at have

indflydelse på dem. Hvad er Enhedslistens svar på det problem?

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Hr. Jørn Jespersen har ret i, at vi mener, at mulighederne for at føre en miljøkamp var væsentlig bedre, hvis vi var uden for EU. Det har han fuldstændig ret i. Vores vurdering er, at det er det indre marked og det er handelsorganisationen, der er det dominerende, og det er på grund af det, at EU er lavet. Og inden for en sådan organisation vil vi være i en konstant forsvarsposition, når det drejer sig om at forsvare miljøet.

Det, som hr. Jørn Jespersen gør, er, at hr. Jørn Jespersen bilder befolkningen ind, at det ikke forholder sig sådan. Hr. Jørn Jespersen rejser med et illusionsnummer, der siger, at EU er lavet for miljøets skyld. Og det er det ikke.

Det, det drejer sig om, er, hvordan vi forholder os i den konkrete situation, og dér har vi den politik, som også er udtrykt i dagsordenen, og som jeg i hvert fald tidligere har hørt SF stå for, at miljøgarantien er vigtig. Jeg har også hørt hr. Jørn Jespersen i dag hævde, at netop når EU udvides og der bliver endnu flere lande, så bliver den endnu vigtigere.

Det, som hr. Jørn Jespersen mangler at forklare, er efter vores opfattelse, hvad hr. Jørn Jespersens egentlige vurdering af EU er. Vi kan jo så have vidt forskellige vurderinger af det. Vores opfattelse er, at det primært er en handelsorganisation, og vi vil hele tiden være i forsvarsposition, når vi skal hævde miljøkrav.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg synes, det er beskæmmende, at man ikke kan få et klart svar på spørgsmålet: Hvad er det, Enhedslisten ønsker som alternativ? Det kommer aldrig frem. Hvordan vil man undgå at komme i Norges position, hvor man skal rette sig efter alle kravene i det indre marked uden at have indflydelse på det? Hvad er Enhedslistens svar på det spørgsmål? Det må da være rimeligt at oplyse om det.

Og så skal jeg sige, at jeg rejser aldeles ikke med noget illusionsnummer om, at EU er lavet for miljøets skyld. Det kunne jeg ikke drømme om at påstå. Jeg er helt enig i den betragtning, at EU, som det ser ud i øjeblikket, har været drevet af indre markeds-hensyn, og så siger jeg, at det er en politisk kamp at sikre, at miljøhensyn og

sociale hensyn bliver integreret i markedet. Det er et slagsmål, der finder sted mellem venstre- og højrekrafter i EU, og dér er det altså smadderægerligt, at Enhedslisten ikke er rigtig med.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg synes nu, at vi er rimelig godt med. Det er faktisk os, der har taget initiativ til i dag at prøve at aftvinge regeringen et svar om, hvorvidt man vil fastholde miljøgarantien. Det vil SF ikke være med til, og det er måske, fordi SF går og lurer på at stemme ja, bare man får nogle lidt mere runde formuleringer på miljøspørgsmålet.

Det, som hr. Jørn Jespersen så gerne vil vide, er, hvad der sker, hvis Enhedslisten få magt, som vi har agt, og man på et tidspunkt melder sig ud af EU. Så er det vores opfattelse, at den hellige grav ikke er sikret af den grund, men betingelserne for at forsvare miljøet er væsentlig bedre.

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Så har vi endnu en gang en debat om reglerne om miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse i forhold til EU, og det er fint nok, og derfor skal jeg også kort redegøre for Dansk Folkepartis synspunkter om det emne.

Allerførst er det afgørende for mig at få slået fast, at Dansk Folkeparti ønsker frihandel. Vi ønsker ikke blot frihandel i EU, men vi ønsker frihandel på verdensplan. Vi mener, at det både på kort og på lang sigt er til fordel for Danmark, at der er frihandel og varerne kan flyde frit rundt i verden. Det er også ud over at være en fordel for Danmark en fordel for de mindre udviklede lande, som derved får sikkerhed for, at de varer, de producerer, kan afsættes på bl.a. Danmarks marked. Så det er afgørende for os, at varerne kan flyde frit og dermed komme på hylderne i de forskellige lande, herunder også i Danmark.

Det afholder os naturligvis ikke fra at mene, at Danmark skal kunne opretholde retten til at stille krav i forhold til miljø, sundhed og forbrugerbeskyttelse til den produktion, som finder sted i Danmark. Her skal EU ikke kunne sænke vores niveau. Men disse regler, som vi så indfører i Danmark, skal ikke kunne bruges protektionistisk. Det er helt afgørende, når vi har det overordnede synspunkt, at der skal være frihandel i så stor en del af verden som muligt.

Danmark skal naturligvis søge høje internationale regler gennem såvel EU som gennem fri-

handelsorganisationen WTO. De regler, som vi får fastsat gennem de internationale fora, skal være minimumsvilkår, som landene, herunder Danmark, kan vælge at bygge videre på og dermed have et højere niveau for, men stadig væk på den måde, at andre landes varers mulighed for at komme ind på det danske marked ikke udelukkes.

Det, vi så kan diskutere internt i Danmark, er, hvilket niveau vi mener, der er hensigtsmæssigt at have i Danmark. Det er en helt anden sag, og det er en intern diskussion, vi så skal have her i Danmark, efter at de minimumsstandarder er fastsat på internationalt plan.

I Dansk Folkeparti mener vi, at det er dumt af Danmark at pålægge vores virksomheder helt anderledes og meget strengere konkurrencevilkår end dem, der i de lande, som virksomhederne skal konkurrere med. Derfor mener vi, at eksempelvis regeringens skatteforhøjelser, som er sket i den nuværende regerings tid gennem de grønne afgifter, helt sikkert har flyttet arbejdspladser fra Danmark til udlandet. Det mener vi er en håbløs politik, og det er tåbeligt, men det er så et slagsmål, vi kan tage i Danmark, når vi har retten til at fastsætte højere krav end de minimumsvilkår, der er fastsat internationalt.

Når vi bevarer frihandelen, samtidig med at vi kan stille nogle særlige krav til den produktion, der finder sted her i Danmark, er det selvfølgelig afgørende for os, at vi har en stor og en bred forbrugeroplysning og vi har nogle mærkningsregler, som gør, at forbrugerne, når de vælger varerne på hylderne, kan vælge de varer, som de ønsker, og som er produceret under de vilkår, som forbrugerne ønsker. Derfor er det væsentligt for Dansk Folkeparti, at vi her i Danmark selv kan fastsætte vores regler om eksempelvis mærkning af varer, som bringes i omsætning i Danmark.

Vi har også haft debatten efter krisen med kogalskaben, hvor vi endda skulle have et slagsmål i EU for bare at få lov til at kræve national mærkning, så forbrugerne kunne se på produktet, at oksekødet stammede fra Danmark. Vi synes, det er håbløst, at vi skulle igennem sådan en kamp. Vi mener, det er helt naturligt, at Danmark skal kunne fastsætte sådanne mærkningsregler, så forbrugerne i Danmark ved, hvad det er for nogle varer, de vælger, når nu der skal være fri bevægelighed for varerne.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg skal svare meget kort. Regeringskonferencen fortsætter jo, og der bliver mulighed for at vende tilbage til diskussionen om miljøbestemmelser i den nye traktat ved mange gode lejligheder.

Jeg vil bare slå fast, at regeringens mål selvfølgelig er at sikre et højt og stigende niveau for vedtagelserne vedrørende miljøbeskyttelsen. Det udelukker selvfølgelig ikke, at vi i visse tilfælde fastholder egne regler. Regeringen er således negativ over for forslag, der har været fremsat på sundhedsområdet. Vi er tilhængere af et forstærket, øget samarbejde på sundhedsområdet som et mellemstatsligt samarbejde, men ønsker ikke harmonisering, eksempelvis heller ikke, når det drejer sig om donorblod.

Jeg vil så i øvrigt sige denne ene sætning til fru Charlotte Antonsen: Jeg ser da en stor sammenhæng mellem udvidelsen og så bestræbelserne for at sikre bedre miljøbestemmelser, netop fordi der er tale om udvidelse med lande, som på nogle områder i hvert fald har et ringere beskyttelsesniveau – dette bl.a. med særlig hensyn til hr. Keld Albrechtsen – fordi de har levet under en socialistisk planøkonomi.

Til hr. Jørn Jespersen: Ja, vi vil fortsætte kampen for at præcisere miljøgarantien, og jeg må især fremhæve betydningen af, at man kan inddrage ny viden i forbindelse med garantien. Jeg finder, at SF's holdning på disse områder er konstruktiv og på linje med de bestræbelser, som regeringen gør sig.

Til sidst til hr. Keld Albrechtsen og hr. Hindrup Andersen, som ved flere lejligheder har talt, som om der var tale om at fjerne miljøgarantien: Miljøgarantien fastholdes, bevares jo under alle omstændigheder, og jeg må sige til hr. Keld Albrechtsen, at jeg i hr. Keld Albrechtsens udsagn ikke har fået noget som helst belæg for, at det ikke skulle være tilfældet, og uanset, hvordan miljøgarantien udformes, ved vi jo alle sammen godt, at hr. Keld Albrechtsen vil stemme imod det samlede resultat. Det er jo ikke hensynet til miljøgarantien, der er grundlaget for hr. Keld Albrechtsens modstand.

Miljø- og energiminister (Svend Auken): Det sidste, som udenrigsministeren sagde, kan jeg helt tilslutte mig. Jeg har det problem med forespørgerne i dag, at forespørgerne repræsenterer meget, meget fornuftige miljøsynspunkter og er en absolut troværdig samarbejdspartner for regeringen i en række miljøpolitiske spørgs-

mål, og vi har i fællesskab opnået meget betydelige resultater, også når det gælder det internationale miljøsam arbejde; men når det drejer sig om EU – og navnlig, hvis det er en helt generel diskussion – er der ligesom en blind plet. I stedet for at blive uvenner må vi bare erkende, at vi i hvert fald ikke har de blinde pletter tilfælles.

Jeg ser EU-samarbejdet som en kæmpe chance for miljøet. Det er ikke en garanti for, at det går godt, for det kommer jo an på den politiske fordeling i de enkelte lande og vores vedholdende indsats, og Danmarks indsats vil jo være stærkere, når vi har den nuværende regering, end hvis vi fik en borgerlig regering. Det kan man heller ikke være i tvivl om efter at have hørt indlæggene i dag. Det er en arena, hvor vi kan udkæmpe nogle kampe, hvor vi kan få et godt samarbejde, og når der så er truffet beslutning, har det betydning ikke bare for vores eget land, som Enhedslisten er så optaget af, men også for forholdene i andre lande.

Jeg vil nødig i detaljer gå videre med det her. Vi har sagt nogle frygtelig kritiske ting om Enhedslistens forskellige vurderinger af de vedtagelser, der er sket i EU. Men det vil bare bidrage til forbitrelse af stemningen, og er der noget, jeg ikke ønsker at se, når det drejer sig om de her spørgsmål, er det en endnu mere forbitret hr. Keld Albrechtsen, så det vil jeg afstå fra.

Til gengæld vil jeg give ham en indrømmelse: Det, der blev sagt af den daværende regering i december 1985, var ikke rigtigt. Man kunne have ønsket sig en noget mere ædruelig fremstilling af tingene dengang, og mange af de problemer, vi har haft i forhold til befolkningen, skyldes, at den daværende regering ikke gav rigtige oplysninger, ikke gav en rigtig vurdering videre om miljøgarantien i det her og måske også var med til at fokusere for meget på betydningen af miljøgarantien.

Jeg har altid haft det synspunkt, som hr. Jørn Jespersen og andre har givet udtryk for i dag, at det, det først og fremmest handler om, er at få nogle gode, stærke fælles regler og så – om jeg så må sige – anvendelsen af en miljøgaranti som en sikkerhedsventil både i forhold til den situation, at de fælles regler bliver lavere end det beskyttelsesniveau, man hidtil har haft i et land, og så i forhold til muligheden for at gå videre.

Jeg har ingen bemærkninger til de borgerlige ordførere, bortset fra at jeg har svært ved at se, at man gavner nogen og noget ved at sige, at regeringen er gået for langt på miljøområdet. Det er jo tværtimod sådan i forhandlingerne, at

en række borgerligt styrede lande i Europa er enige med os i de synspunkter, herunder også de lande, vi normalt sammenligner os med.

Og så endelig til hr. Jørn Jespersen: Der vil jeg gerne sige det samme som udenrigsministeren, for jeg mener, at den måde, som hr. Jørn Jespersen har formuleret sig på her i dag, er rigtig. Det handler om i slutfasen af forhandlingerne op til det endelige topmøde under regeringskonferencen at satse på det, der er det vigtigste på miljøområdet, og det er for det første at få bæredygtighedsprincippet ind, ikke bare som en målsætning på miljøområdet, men som en målsætning for hele EU-samarbejdet, og for det andet at sikre, at EU også med mange medlemslande ikke blokerer for, men tværtimod beforder et samarbejde på så højt et niveau som muligt ved, at man dels stiller krav om, at det skal være på et højt beskyttelsesniveau, dels giver mulighed for, indtil man har truffet beslutninger i fællesskab på det høje niveau, da i lyset af ny viden at give de enkelte medlemslande ret til at gå videre. Jeg synes, det er en helt rigtig formulering, og jeg synes, det er et vigtigt mål.

Vi har ingen garanti for, at vi opnår det, men jeg synes godt, at man kan sige her i dag, at det har en god chance, hvis vi vel at mærke kan få en række andre lande til sammen med os at slå for det.

Det var på den måde, vi i sin tid fik flertalsafgørelser på miljøområdet omkring minimumsstandarder ind i Traktatens art. 130 S, og jeg tror, at vi har en fair chance for at gøre det nu, hvis vi vel at mærke koncentrerer vores kræfter om det og om at opnå et godt resultat i det hele taget for Danmark og ikke bare blive bekræftet i vores fordomme om, at alt, hvad der er uden for landets grænser, er ondt, og alt, hvad der er inden for landets grænser, er godt, og at det kun handler om at varetage snævre egoistiske nationale interesser.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg håber da sandelig, at man i Udenrigsministeriet lytter til miljø- og energiministerens råd om at begynde at koncentrere kræfterne om det her område.

Jeg er naturligvis generelt noget skuffet over resultatet af denne debat. Vi havde fra Enhedslistens side håbet og troet på, at vi kunne få fastslået det, som er en elementær kendsgerning, nemlig at vi skal have en effektiv miljøgaranti, men det kunne vi altså ikke. Det eneste positive, der blev opnået i debatten, var udenrigsministe-

rens tilkendegivelse af, at Danmark er imod en harmonisering på sundhedsområdet. Når regnestykket skal gøres op, skal det positive jo i hvert fald også med, og det var positivt. Jeg vil vende tilbage til den sag i spørgetiden i næste uge for at få nøjagtig afklaret, hvordan regeringen vil sikre det.

Det, som har vist sig i den her debat, er, at der er afgørende uenighed mellem det massive flertal her i Folketinget og så unionsmodstanderne. Flertallet her i Folketinget – spændende fra SF til resten af partierne over mod højre – baserer deres strategi i EU på den meget ejendommelige og efter min mening helt virkelighedsfjerne antagelse, at man i Bruxelles skulle kunne opnå positive resultater for miljøet i årene fremover gennem fastsættelse af fælles EU-regler gennem det indre marked osv.

Jeg ved ikke, hvordan den antagelse bliver opbygget. Vi ved alle sammen, hvem der har overtaget i Bruxelles; det har lobbyisterne, industriorganisationerne og Kommissionens mange komiteer. Det bliver en stadig retrætekamp, som vi kommer til at kæmpe, og dér vil jeg da gerne give miljø- og energiministeren det tilsagn, at vi naturligvis – så længe vi er medlem af EU – vil stå sammen med ministeren i den retrætekamp, hvis han f.eks. vil bruge miljøgarantien, sådan som han gjorde i sagen om kreosoten. Men det bliver en retrætekamp; så længe, vi er bundet og bastet til dette harmoniseringsregimente, bliver det en retrætekamp.

Og hr. Jørn Jespersens drømme om at gøre EU til en demokratisk kampplads, hvor venstrekræfterne skulle vinde frem, ja, de hører ikke hjemme i virkelighedens verden.

Derfor må man konstatere i debatten i dag, at unionsmodstanderne, som jo dog tæller mange mennesker ude i befolkningen, altså har en opfattelse, der er grundlæggende anderledes end den, det massive flertal i Folketinget har. Her støtter man noget, som efter vores opfattelse er en fodslæberstrategi, og man støtter ikke den tanke, som ellers storslået blev lanceret af regeringen forleden, at Danmark skal være foregangsland.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Til hr. Albrechtsen skal jeg bare sige, at med hensyn til spørgsmålet om at gøre EU til en demokratisk kampplads kan man i hvert fald

konstatere, at det i dag i høj grad er en kampplads. Den er så ikke demokratisk nok, og dér har vi altså forskellige vurderinger af, om det kan lade sig gøre.

Jeg tror også, at det har lidt at gøre med, at jeg sikkert har et lidt lysere og mere muntert sind end hr. Albrechtsen, der jo er præget af et ganske voldsomt sortsyn på tilværelsen og omgivelserne. Det er lidt synd for ham, men sådan er det tilsyneladende.

Men det, der er mere afgørende, er at holde fast i de svar, der er kommet fra miljøministeren og udenrigsministeren. Jeg synes, at det var nogle gode svar, som viser, at det, SF har kæmpet for, nemlig at få miljø højt prioriteret i den danske forhandlingsindsats under regeringskonferencen, meget langt hen ad vejen er lykkedes.

Vi er kommet et stykke ad vejen med ganske vigtige ting; nu skal vi have det sidste hug med, og dér vil jeg bede udenrigsministeren om at bekræfte, at det for regeringen er et meget højt prioriteret område at opnå yderligere forbedringer på miljøområdet set i forhold til det, der ligger nu. Og jeg vil bede udenrigsministeren om at bekræfte, at de forhandlingsresultater, der er opnået indtil nu, er vigtige, men at det ikke er nok, og derfor vil regeringen som et meget højt prioriteret område i de sidste måneder af regeringskonferencen gøre en voldsom indsats for at opnå flere forbedringer.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg vil gerne, således som jeg i øvrigt også gjorde det i debatten i sidste uge, og også med selv samme ord bekræfte over for hr. Jørn Jespersen, at det er meget højt prioriteret hos regeringen, at vi kæmper videre for at få forbedringer ind i det endelige resultat også i forhold til det, som tegner sig i øjeblikket. Vi er ikke færdige med at søge forbedringer i det grundlag, som bliver det endelige. Det vil være meget højt prioriteret for regeringen i slutfasen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må bare sige, at jeg stadig væk føler, at det er aldeles besynderligt, hvad hr. Jørn Jespersen kan begrunde sin EU-optimisme med.

Vi ved, at det, der ligger som forslag i EU, er regler om sprøjtemidler og pesticider; det er regler om fartgrænser, om harmoniseringen af donorblod, osv. osv. Vi kender jo forslagene. De går allesammen i den forkerte retning, og det er

mig en kilde til stor undren, at hr. Jørn Jespersen kan udlede en positiv tendens af det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Anden næstformand (Henning Grove):

Som tidligere meddelt vil afstemningen om det dagsordensforslag, der er fremsat af ordføreren for forespørgerne, hr. Keld Albrechtsen, m.fl., blive foretaget i mødet i morgen.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 12.14

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik først til dagsordenens punkt 11, som var:

11) Spørgsmål til ministrene.

Formanden:

Det som nr. 1 opførte spørgsmål, nr. S 1909, der er stillet til statsministeren af Helge Sander, og det som nr. 9 opførte spørgsmål, nr. S 2051, der er stillet til kulturministeren af Helge Sander, udsættes efter ønske fra spørgeren til næste spørgetid.

Spm. nr. S 1942

2) Til udenrigsministeren af:

Pia Kjærsgaard (DF):

»Indgår det i regeringens kritik af Kinas brud på menneskerettighederne, at der fra dansk side også vil blive standset for udviklingsbistandens såkaldte blandede kreditter for derved at understrege danskernes klare afstandtagen fra Kina og landets verbale trusler?«

Pia Kjærsgaard (DF):

Der har været en meget intens debat om Kina og Danmark, og der skal ikke herske tvivl om, at Dansk Folkeparti ser med meget stor tilfredshed på, at udenrigsministeren nu har statueret nogle eksempler over for Kina. Vi mener, at det var på høje tid. Vi har i øvrigt længe presset på, for at

den danske udenrigsminister skulle vise en holdning til tingene.

Men det, vi så kan konstatere, er, at Danmark stadig støtter Kina med meget store økonomiske midler, og hvis vi skal mene noget i forhold til menneskerettigheder, hvis der virkelig skal være konsekvens i tingene, så burde vi efter Dansk Folkepartis opfattelse stoppe den ulandsbistand, som nu hedder blandede kreditter.

Jeg vil godt høre ministerens kommentar til det.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Danidas blandede kreditter hører under udviklingsministerens ressort, og jeg har derfor bedt udviklingsministeren besvare spørgsmålet.

Ministeren for udviklingsbistand (Poul

Nielson):

Det har flere gange været gjort klart i forbindelse med resolutionsforslaget om Kina i FN's Menneskerettighedskommission, at regeringens Kinapolitik ligger fast. Det betyder bl.a., at regeringen ikke har planer om at drosle samarbejdet med Kina ned, og det er altså også tilfældet, for så vidt angår de blandede kreditter til Kina.

Jeg vil tilføje, at samtlige OECD-lande faktisk yder blandede kreditter til erhvervsvirksomheder involveret i projekter i Kina.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg er lidt i tvivl om, om jeg i henhold til forretningsordenen stadig væk kan stille et spørgsmål til udenrigsministeren? Kan jeg stille et spørgsmål til udenrigsministeren, eller har udviklingsministeren overtaget?

Formanden:

Jeg tror, at vi må praktisere det på den måde, at fru Pia Kjærsgaard stiller spørgsmålet, og så må ministrene finde ud af, hvem der skal svare på det.

Pia Kjærsgaard (DF):

Tak for det. Det er selvfølgelig ingen tilfældighed, at jeg har stillet spørgsmålet til udenrigsministeren, fordi det her er jo en politisk meget varm sag. Den drejer sig ikke om en forklaring om, at Danmark har gjort sådan igennem meget lang tid, og den drejer sig heller ikke om noget som helst i forhold til andre lande. Det, det drejer sig om, er, at Kina har truet Danmark på det skammeligste, og det er selvfølgelig det, jeg godt vil høre udenrigsministerens kommentarer til.

De rene, konkrete tal og beregninger osv. er jeg helt på det rene med er udviklingsministerens ressort, men det er udenrigsministeren, der har kørt denne debat.

Jeg er bekendt med, at udenrigsministerens partifælle, hr. Jørgen Estrup, også tidligere har været inde i debatten og har sat det samme store spørgsmålstegn ved denne sag om de blandede kreditter, som jeg har, og derfor vil jeg godt høre udenrigsministerens kommentarer til, om det er rimeligt – og ministeren må vel også kunne svare på regeringens vegne – at Danmark stadig fortsætter med at give de tilskud til Kina og vel at mærke i en meget, meget stor økonomisk størrelsesorden.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge ministeren, om det ikke er et stort problem, at den kinesiske regering reagerer på den måde, som den har gjort. Når man ønsker en debat om menneskerettighederne, så svarer de igen med at aflyse forskellige danske besøg og arrangementer i Kina; der kommer altså en udbredt negativ reaktion fra kinesisk side.

Mener ministeren ikke, at det vil være fundamentalt vigtigt, at vi fra dansk side viser, at Kina ikke skal få held til at mobbe sine kritikere til at indstille kritikken, men at vi tværtimod må optrappe den? Og kunne det i den forbindelse ikke være en mulighed at kigge på disse blandede kreditter og se på, om det i en sådan situation kan være rimeligt at yde ulandsbistand til Kina?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jeg synes, det er rimeligt, at sådanne blandede kreditter stilles til rådighed i forhold til Kina.

Midt i diskussionen om menneskerettigheder og Kina bør man ikke et øjeblik glemme, at Kina ud fra en hvilken som helst definition er et udviklingsland. Gennemsnitsindkomsten i Kina er, på trods af at Kina er i stor økonomisk udvikling, stadig meget lav, vel omkring 500-600 dollar pr. indbygger om året. Kina er stadig væk et udviklingsland.

Det andet spørgsmål fra hr. Keld Albrechtsen går på, om vi skulle foretage os noget, fordi kineserne har afbrudt et par ministerbesøg og nogle landbrugsseminarer. Min vurdering og mit svar er nej. Det er Danmarks principielle standpunkt i forhold til Kina, at vi har to ben at stå på. Vi ønsker at udvikle det økonomiske, det politiske og det kulturelle samarbejde med Kina, samtidig med at vi selvfølgelig reserverer os vores ret til at diskutere menneskerettigheder

med Kina, ikke mindst i FN's Menneskerettighedskommission.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jo, men jeg må så sige til udenrigsministeren, at det er lidt latterligt med al den polemik, der har været omkring menneskerettigheder, hvor ministeren helt korrekt har sagt, at vi ikke længere vil acceptere, at Kina overtræder menneskerettighederne. Kina svarer igen ved at true Danmark på forskellig vis og på den mest groteske måde, hvorefter Danmark ikke foretager sig spor. Det er stadig væk lidt ligesom i de gamle dage, hvor vi skulle opretholde den kritiske dialog.

Og så må jeg med hensyn til bistanden til Kina sige, at det er jo, som jeg har forstået det, erhvervsrelateret bistand. Det har sådan set ikke noget med direkte fattigdomsproblemer at gøre. For mig er det temmelig besynderligt, at netop det land, som i den grad er i rivende udvikling, og hvor dansk erhvervsliv heldigvis har en del aktiviteter i Kina – og det synes Dansk Folkeparti de fortsat skal have, man skal ikke blande tingene sammen – fortsat skal have blandede kreditter og på den måde få en form for ulandsbistand; det er efter Dansk Folkepartis mening forkasteligt.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne spørge udviklingsministeren, om det ikke er korrekt bedømt, at disse blandede kreditter faktisk mere er en støtte til dansk erhvervsliv end bistand til de fattige i Kina, så at det mest er af hensyn til danske erhvervsinteresser, at man har disse blandede kreditter. Og så synes jeg ikke, at man ligesom skal påberåbe sig fattigdomskriteriet i den sammenhæng.

Jeg vil godt spørge ministeren, og det bliver vel udenrigsministeren, om det ikke er rigtigt, at den kinesiske regering jo godt kunne få den fornemmelse, at hvis de bare rejser børster og knurrer lidt, så forstummer kritikken. Og det vil efter min mening være uheldigt, ikke mindst i betragtning af den gode indsats, som den danske regering indtil nu har gjort. Der skulle vi jo nødig have i den situation, at det stærke signal, som Danmark har udsendt, ligesom bliver udslettet, og at kritikken forstummer, fordi kineserne knurrer og brummer lidt.

Ministeren for udviklingsbistand (Poul Nielson):

Jeg vil gerne svare på begge disse spørgsmål ved at sige, at de sådan set kommenterer hinanden.

Forestillingen om, at blandede kreditter ikke er fattigdomsrelaterede, kan man diskutere fra nu af og til dommedag. Jeg synes, at realiteten i det er, at vi medvirker til at sætte aktiviteter i gang, som ikke ville være kommet i gang uden denne bistandskomponent. Det er sådan set svar nok på den sag.

Jeg skal minde om, at blandede kreditter ikke vil blive accepteret i den gennemgang, der finder sted i OECD, hvis der ikke er tale om aktiviteter og investeringer, som ville være blevet iværksat, hvis det var fuldstændig kommercielt. Så der er et regulært element af bistand i det, men det er selvfølgelig rigtigt, at det foregår ved, at virksomhederne som sådan er involveret. Det synes jeg er svaret på spørgsmålene.

Jeg vil føje til, at det er en selvstændig værdi for vores samarbejde med Kina og andre lande, at vi fra dansk side udviser en evne til at kunne fastholde et langsigtet perspektiv. Disse aktiviteter ville altså heller ikke kunne finde sted, hvis vi fra det ene år til det andet hele tiden ændrede politik.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): En vigtig pointe for regeringen og for mig er, at den kritik, vi har rejst på menneskerettighedsområdet, fremføres i FN's Menneskerettighedskommission. Sigtet fra dansk side har aldrig været, at den øvrige del af samarbejdet – heller ikke de blandede kreditter – skulle berøres af, at vi rejste en principiel kritik i FN's Menneskerettighedskommission.

Pia Kjærsgaard (DF):

Men man kan jo netop sige, at selv om kritikken her på det seneste bliver rejst i en international organisation, så stod Danmark fast, til trods for at ikke alle lande bakkede op, og det finder Dansk Folkeparti helt fint.

Man har i øvrigt tidligere – i forbindelse med massakren på Den Himmelske Freds Plads i 1989 – indstillet det, der dengang var ulandsbistand. Det, kineserne på det seneste har foretaget sig over for Danmark, er faktisk så groft – det er direkte trusler, de er kommet med – at Danmark burde svare igen.

Jeg vil godt have udenrigsministerens helt egen kommentar til de trusler, der er kommet

fra Kina. Ville det ikke være et middel at svare igen på den måde, at man sagde, at nu er der altså stop for bistand, ligesom man rent faktisk gjorde efter massakren på Den Himmelske Freds Plads i 1989?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg må sige til fru Pia Kjærsgaard, at jeg synes, hun forstår meget lidt af det principielle i denne sag.

Vi skal diskutere menneskerettigheder med kineserne i FN's Menneskerettighedskommission. Det er vores anliggende. Og det er tydeligt, at det har haft betydning for kineserne. Det har de ikke brudt sig om, for at sige det meget mildt.

Men det er ikke Danmark, der ønsker at tage skridt til, at samarbejdet med Kina i øvrigt skal berøres af dette. Vi ønsker at udvikle samarbejdet med Kina, også med de blandede kreditter.

Det principielle er netop, at vi siger til kineserne: FN's Menneskerettighedskommission er stedet, hvor vi drøfter den slags ting, men det berører ikke vort samarbejde i øvrigt.

Pia Kjærsgaard (DF):

Bare til allersidst: Jeg vil godt bede om en bekræftelse på, at Kina er blandt de allerstørste modtagere af dansk udviklingsbistand.

Ministeren for udviklingsbistand (Poul Nielson):

Det kan jeg ikke bekræfte, hvis jeg skal holde mig til sandheden.

Hvis vi ser på strømmen af midler, vil det jo være vore egentlige programsamarbejdslande, hvor vi har bilateral udviklingsbistand som sådan i fuld sving, som modtager langt de fleste midler, men hvis det alene er de blandede kreditter, vi diskuterer, kan jeg bedre se et grundlag at diskutere på.

I starten var der oparbejdet et stort antal projektideer og sager i Kina. Det betød, at man for Kinas vedkommende hurtigt kom op på en forholdsvis stor andel af de blandede kreditter. Det medførte i øvrigt, at jeg besluttede at sætte en administrativ grænse på 40 pct. af beløbet på ca. 300 mio. kr., der bruges om året, som kunne gå til sager i Kina. Og jeg kan oplyse, at sidste år var Kinas andel af de blandede kreditter kun på 9 pct. Så vi er altså inde i en udvikling, der indebærer en mere balanceret spredning af anvendelsen af blandede kreditter i forhold til startårene, hvilket jeg er godt tilfreds med.

Formanden:

Så er spørgsmålet sluttet. Vi har brugt vores 6 minutter. Og hr. Keld Albrechtsen har brugt sine 2 gange 1 minut, men har stillet det næste spørgsmål, nr. S 2024, til udenrigsministeren.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2024

3) Til udenrigsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil regeringen følge sin aktive Kinapolitik op ved at arbejde for, at Tibet får taleret i FN, at der rejses en international kritik af den kinesiske regerings undertrykkelse af den muslimske befolkning i Xinjian, samt ved i forbindelse med Hong Kongs overdragelse til Kina skarpt at kritisere planerne om indskrænkning af de demokratiske rettigheder?«

Skriftlig begrundelse

Den danske regering fortjener ros for sin indsats i FN's Menneskerettighedskommission.

Enhedslisten finder på ingen måde, at den danske Kinapolitik nu ligger i ruiner, som nogen har hævdet. Den er tværtimod i bedring.

Nu er det vigtigt, at den danske regering viser, at Kina ikke kan forhindre en fortsat international debat ved at mobbe kritiske lande. Derfor bør Danmark nu gå videre, for der er behov for en yderligere indsats i forlængelse af menneskerettighedsresolutionen.

Keld Albrechtsen (EL):

Når nu regeringen ikke vil gå ind i spørgsmålet om de blandede kreditter, så lad os vende os til spørgsmålet om, hvad der yderligere kan gøres i FN. Her synes jeg, at vi i sagen om de undertrykte mindretalsnationaliteter i det kinesiske imperium, bl.a. den tibetanske befolkning og den muslimske befolkning i Xinjian, har et ekstraordinært stort ansvar i øjeblikket.

Det samme gælder selvfølgelig den udvikling, som er under opsejling i forbindelse med overtagelsen af Hong Kong, hvor der er indvarslet indskrænkninger i de politiske og demokratiske rettigheder.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Menneskerettighederne i Kina, herunder i Tibet og i Xinjian, indgår som et fast element i regeringens politiske dialog med Kina. Også forholdet omkring overdragelsen af Hong Kong til Kina er en sag, der løbende drøftes med de kinesiske myndigheder.

Jeg havde i februar i Singapore en samtale med min kinesiske kollega, Kinas udenrigsminister. Jeg udtrykte her på regeringens vegne vores bekymring over menneskerettighederne i Kina. Desuden havde vi så sent som i marts i år politiske konsultationer med Kinas viceudenrigsminister i København. Her blev disse spørgsmål ligeledes taget op. Vi gjorde det klart, at vi fra dansk side følger overdragelsen af Hong Kong nøje, og at der bør sikres fuld kontinuitet ikke kun økonomisk, men også politisk og retligt.

Hvad angår taleret til Tibet i FN, vil jeg henvise til Folketingets drøftelse den 23. maj 1996 i forbindelse med førstebehandlingen af et beslutningsforslag fremsat af hr. Hindrup Andersen, hr. Kristen Touborg og hr. Otto Steenholdt. Jeg gjorde herunder rede for regeringens Tibetpolitik, som fastholdes uændret. Det er fortsat regeringens vurdering, at et forslag om taleret til Tibet i FN hverken vil kunne gennemføres eller gavne tibetanernes sag.

Regeringen agter at videreføre sin hidtidige linje i spørgsmålet om Kina og menneskerettigheder. Det gælder både i vores direkte forhold til kineserne og i den dialog, der føres med kineserne.

Keld Albrechtsen (EL):

Tak for svaret. Vi er enige om baggrunden, og vi er også enige om, at der skal foregå en kritik af de kinesiske myndigheder på de punkter, som vi har været inde på.

Men jeg vil godt spørge ministeren: Når man nu kunne fremsætte et forslag i FN's Menneskerettighedskommission, som der på forhånd ikke var udsigt til at få vedtaget og ikke engang til at få til behandling, kan det vel ikke være et argument imod at gøre det samme med hensyn til taleretten for den tibetanske eksilregering på FN's generalforsamling?

Det er da givet rigtigt, som ministeren siger, at der ikke er udsigt til, at det umiddelbart kan blive vedtaget, men man kunne dog fremme sagen ved at stille forslaget. Jeg vil godt spørge ministeren, om der i virkeligheden ikke foreligger den samme situation, nemlig at vi her fra

dansk side kan gå foran med et initiativ, som måske ikke i første omgang bliver vedtaget, men som dog vil skabe en meget kraftigt øget offentlig opmærksomhed om forholdene i Tibet og i Xinjian og på den måde være med til at styrke deres sag.

Og så vil jeg godt spørge ministeren om, hvordan kritikken af de påtænkte indskrænkninger af demokratiet i Hong Kong vil blive fremført i forbindelse med de festligheder, som Kina og Storbritannien har planlagt i forbindelse med selve overdragelsen, og som jeg har forstået, at ministeren agter at deltage i.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg vil godt bakke op om synspunktet, at udenrigsministeren gør alt, hvad der står i hans magt, for at Tibet får taleret i FN, og selvfølgelig er det først og fremmest tibetanernes sag, man skal tale. Ingen tvivl om det. Men det er vel heller ikke uden betydning for ministeren og for Danmark, at vi måske endnu en gang kunne tage teten i en sag, som vi gjorde det i den forrige, hvor Danmark berettiget blev nævnt som et af de lande, der kom på verdenskortet og fik en meget positiv omtale i udlandet.

Jeg synes, at begge aspekter skal ind. Selvfølgelig er det først og fremmest tibetanernes rettigheder og at de får deres demokratiske ret til at tale i FN, der bør være i højsædet, men det ville være meget gavnligt, hvis Danmark tog initiativet til det.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Danmark agter ikke at ændre sin holdning på dette punkt med tibetanerne i FN. Jeg tror slet ikke, det ville være et hensigtsmæssigt skridt at tage. Jeg finder slet ikke, der er tale om samme situation som i forholdet til FN's Menneskerettighedskommission, og regeringen har altså ikke til hensigt at ændre sin linje.

Keld Albrechtsen (EL):

Så vil jeg godt spørge ministeren, hvad vi så kan gøre for at sikre bedre vilkår for befolkningerne i Xinjian og i Tibet, for ministeren er vel enig med mig i, at vi her står med en hastesag. Det er jo sådan, at der foregår tvangsdeportationer af kinesere ind i Xinjian for simpelt hen at tvangs-kolonisere landet, og den muslimske befolkning bliver på den måde faktisk skubbet ud i udkanten af deres eget land. Hvis det får lov til at fortsætte, er kampen jo tabt, så hvad vil den danske regering gøre, hvis den ikke vil følge det forslag, som Enhedslisten stiller her?

Med hensyn til Hong Kong vil jeg godt spørge: Hvordan kommer den danske kritik til udtryk i forbindelse med ministerens deltagelse i festlighederne i Hong Kong?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Det hører med til historien om det danske resolutionsforslag i FN's Menneskerettighedskommission, at det i denne resolution var indeholdt, at man opfordrede den kinesiske regering til at respektere og bevare tibetanernes sproglige, religiøse og etniske identitet. Det er klart en del af indholdet af det, som blev fremlagt for FN's Menneskerettighedskommission i Genève. Det er her, denne diskussion hører hjemme, og som vi har set, er det også her, kineserne er særdeles følsomme over for, at denne diskussion bliver rejst.

Med hensyn til Hong Kong er programmet ikke færdiglagt. Jeg kender endnu ikke til de nærmere enkeltheder i programmet. Det er simpelt hen ikke lagt, og derfor er jeg ude af stand til at besvare hr. Keld Albrechtsens spørgsmål om, hvorledes kritikken vil blive fremført under mødet i Hong Kong. Men vi vil selvfølgelig fra regeringens side anstrenge os for at finde en passende mulighed for at diskutere menneskerettighederne på ny.

Keld Albrechtsen (EL):

Tak for svaret. Jeg kan forstå, at ministeren vil bestræbe sig på at få kritikken overbragt i forbindelse med begivenhederne i Hong Kong. Det er jeg tilfreds med og vil naturligvis følge det med interesse.

Så vil jeg godt spørge ministeren, om ministerens svar skal forstås sådan, at Danmark i det mindste fortsat vil sikre, at disse spørgsmål om bl.a. befolkningernes vilkår i Tibet og i Xinjian til stadighed vil blive rejst i FN og Menneskerettighedskommissionen i de resolutioner, der vil blive fremsat, og at der også, så vidt det står i Danmarks magt, igen vil blive rejst tilsvarende forslag i FN's Menneskerettighedskommission som det, der blev rejst i år.

Sådan kunne man måske i optimistisk fortolkning udlægge ministerens svar, men jeg vil gerne have det bekræftet.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Hvad der skal ske i FN's Menneskerettighedskommission til næste år, tager vi stilling til til næste år. Der er 12 måneder til at forberede det, og jeg vil ikke på nuværende tidspunkt udstede

nogen bestemte løfter eller forsikringer om, hvorledes det vil blive tilrettelagt til næste år.

Keld Albrechtsen (EL):

Så vil jeg blot spørge ministeren, om det ikke seriøst og tungtvejende kunne indgå i ministerens overvejelser, om det ikke netop kunne være et passende svar til den kinesiske regering, at man forsikrede den kinesiske regering om, at når de reagerer på den måde med at lave en bureaukratisk afvisning af det danske forslag i FN's Menneskerettighedskommission, er det en naturlig og indlysende konsekvens, at Danmark vil gøre alt, hvad der står i vores magt, for at sikre, at dette forslag kommer til behandling på sessionen i FN's Menneskerettighedskommission til næste år.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg tror ikke, at hr. Keld Albrechtsen efter de sidste ugers begivenheder behøver bekymre sig over, at den kinesiske regering ikke kender de danske standpunkter.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2014

4) Til udenrigsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil udenrigsministeren give en skriftlig offentlig redegørelse for det nærmere indhold i den danske Baltikumplan?«

Skriftlig begrundelse

Ministeren har ikke villet offentliggøre den danske Baltikumplan, som omtaltes i Berlingske Tidende den 3. april 1997. Enhedslisten opfordrede i forbindelse med mødet i Udenrigspolitisk Nævn den 10. april 1997 regeringen til at offentliggøre planerne. Efter Enhedslistens opfattelse er det ikke rimeligt, at de danske Baltikumplaner gennemføres, uden at der forud er mulighed for en offentlig debat på basis af et konkret forslag. Planerne kan få vidtrækkende konsekvenser for dansk sikkerhedspolitik i de kommende årtier og indeholder et betydeligt risikoelement. De baltiske landes tilknytning til NATO-kommandoen vil reelt indebære fuld integration i NATO. Dette beskrives af professor Bertel Heurlin i Information den 11. april 1997

således: »Hvis Danmark får gennemtruffet, at PFP-landene bliver en del af kommandostrukturen i Karup, hvis baltiske officerer får deres daglige gang »inden for hegnet«, så er de så dybt involveret, at de reelt er omfattet af NATO's sikkerhedsgaranti«. Derfor bør en skriftlig offentlig redegørelse for planerne også indeholde en risikovurdering. Dette kan bl.a. ske på basis af de oplysninger og analyser, som findes hos Forsvarets Efterretningstjeneste. Det bør også fremgå af redegørelsen, hvorledes den danske regering vil arbejde for en løsning af de russiske mindretals problemer i de baltiske lande.

Keld Albrechtsen (EL):

Vi går nu til en noget anden sag. Det, som er årsagen til, at jeg stiller spørgsmålet, er, at jeg synes, vi skal have en god, demokratisk offentligt tilgængelig debat om de planer, som Danmark har med hensyn til Baltikum. Efter min mening er det tæt på, at den danske regering optræder, som om den er en stormagt i området, i hvert fald en regional stormagt, og det er altså en risikobetonet sejlads.

Derfor synes jeg, at offentligheden har krav på at vide, hvad det indebærer af forpligtelser med hensyn til flådeøvelser og militærøvelser, tilknytning til det militære hovedkvarter i Karup osv., således at den danske befolkning og Folketinget kan få en offentlig redegørelse og en debat, inden der træffes en beslutning, og inden Danmark undertegner en endelig aftale.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Den plan, som hr. Albrechtsen henviser til i sit spørgsmål, er regeringens initiativ til koordinering af international bistand til de baltiske lande på sikkerheds- og forsvarsområdet. Dette initiativ er fortsat genstand for drøftelse med en række lande, og jeg har også lov til at sige, at initiativet har fået en god modtagelse.

I denne fase er det efter min bestemte vurdering mest hensigtsmæssigt for sagens forløb at behandle planens indhold fortroligt. Det Udenrigspolitiske Nævn blev orienteret den 10. april. Det Udenrigspolitiske Nævn vil selvsagt også løbende blive orienteret.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må sige, at jeg ikke synes, det er ganske tilfredsstillende, at et så vigtigt spørgsmål, som kan få betydning for dansk udenrigspolitik i årtier frem og for vores forhold til bl.a. Rusland,

skal afgøres ved fortrolige møder, så befolkningen ikke kan følge med, og så Folketinget ikke får en åben debat om det, inden der træffes beslutning.

Jeg vil så godt spørge ministeren, om det er regeringens agt at give en skriftlig, offentligt tilgængelig redegørelse til Folketinget og dermed altså også til offentligheden, inden der indgås aftaler, altså inden pennen sættes på papiret, for så må vi vente, indtil ministeren synes, tiden er moden til, at vi skal have den offentlige debat.

Jeg ville frygtelig gerne have et tilsagn fra regeringen om, at vi får den offentlige debat, inden aftalerne underskrives. Det synes jeg er et simpelt, elementært demokratisk ønske at rette til regeringen.

Det vil jo være sådan, at hvis de baltiske lande bliver knyttet til commandoen i Karup og der opbygges et stort system med flådeøvelser i Østersøen, militærøvelser i Baltikum og vidtgående dansk militær støtte til de baltiske lande, kommer det til at minde meget om, at de baltiske lande kommer ind i NATO ad bagdøren, og hvilke konsekvenser får det så f.eks. med hensyn til sikkerhedsgarantien? Bliver der reelt tale om, at de i virkeligheden får en sikkerhedsgaranti, og hvordan påvirker det forholdet til Rusland?

Jeg synes, der er så mange spørgsmål, som offentligheden har krav på at vi får gennemlyst, inden der træffes en afgørelse, og inden ministeren undertegner nogen forpligtende aftale med de forskellige lande.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Når tiden er inde, vil offentligheden selvfølgelig blive orienteret, som den skal. I øvrigt følger regeringen jo meget nøje i sit forhold til Folketinget de regler, som er nedfældet i grundloven, og som regulerer forholdet mellem regeringen og Folketinget.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at også Rusland hører til de lande, der selvfølgelig er blevet orienteret, uden at det har givet anledning til kritik fra russisk side.

Keld Albrechtsen (EL):

Så vil jeg godt spørge ministeren, om det sidste svar skal forstås sådan, at ministeren betragter en eventuel aftale, der skal indgås, som en traktat efter grundlovens § 19, eventuelt efter grundlovens § 20. Skal det forstås sådan, at der er tale om en traktat, som skal til ratifikation i Folketingssalen? For så er det naturligvis ens-

betydende med, at vi får sagen til behandling i Folketingssalen, inden der træffes en beslutning, der er forpligtende for Danmark.

Jeg vil i hvert fald gerne være sikker på, at det var sådan, ministerens svar skulle forstås, for jeg ved jo, og det kan ministeren sikkert bekræfte, at det militære samarbejde, der allerede er igangsat med de baltiske lande, og som man, kan jeg oplyse ministeren om, i øvrigt kan finde ret dybtgående oplysninger om på Internettet, ikke er godkendt nogen steder. Det er iværksat, så vidt jeg ved, uden at det har været forelagt for Folketinget, og uden at det har været behandlet efter hverken grundlovens § 19 eller grundlovens § 20.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg kan kun gentage, hvad jeg har sagt. Folketinget vil blive orienteret efter de regler, der nu engang gælder for orientering af Folketingets Udenrigspolitiske Nævn. Offentligheden vil selvfølgelig blive orienteret, når tiden til det er inde, når det er hensigtsmæssigt.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne spørge ministeren: Efter hvilke regler i grundloven skal der orienteres i denne sag?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Det er vist ikke så svært at regne ud.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2015

5) Til udenrigsministeren af:

Keld Albrechtsen (EL):

»Vil ministeren dementere forlydender om, at den danske regering skulle være indstillet på at acceptere en udvidelse af NATO's geografiske mandat på en sådan måde, at Danmark forpligtes til at deltage i militære aktioner i områder fjernt fra Europa?«

Skriftlig begrundelse

Danmarks Radios program Orientering har ifølge dagbladet Arbejderen den 15. april 1997 offentliggjort følgende udtalelse af forsvarsministeren:

»I sikkerhedspolitik får man ikke noget gratis. Så hvis vi regner med, at vores amerikanske venner skal komme og være med i en europæisk indsats i Europa – lad os sige Bosnien – så vil de selvfølgelig en dag komme og regne med, at vi går med i en indsats et eller andet sted, som måske ikke ligger så tæt på Europa, og som måske ikke er så vigtig for Europa, men som er vigtig for USA. Så alliancen (NATO) (red.) drejer sig ikke kun om Europas forsvar eller om at sikre amerikansk engagement i Europa. Det går begge veje, og det må vi hellere indse.«

Der er i de senere år sket et skred i NATO's anvendelse af begrebet »out-of-area«. Ifølge traktaten har NATO intet at gøre uden for sit eget mandatområde, medmindre en militær indsats følger af, at et NATO-land er blevet angrebet. På trods af dette har NATO alligevel deltaget i militære aktioner uden for sit mandatområde, men dog kun i Europa, det vil sige i områder, hvor man – ganske vist temmelig søgt – kan påstå, at de europæiske NATO-landes sikkerhed på sigt kunne være truet, hvis der ikke blev gjort noget. Nu lægges der med forsvarsministerens udtalelser op til en markant og principiel udvidelse af NATO's mandatområde, således at NATO får beføjelser til at gribe ind militært overalt i verden, hvor USA ønsker det. Hvis dette sker, vil man ikke længere kunne hævde, at NATO er en forsvarsalliance.

Keld Albrechtsen (EL):

Ministeren er jo ikke i sit meddelsomme hjørne i dag, men vi forsøger alligevel.

Det er jo sådan, at NATO's geografiske mandat oprindeligt har været fastlagt sådan, at det var NATO's opgave ifølge NATO's statutter at komme til undsætning, hvis et medlemsland blev angrebet, og derfor var NATO's opgave begrænset til medlemskredsens landområde. Det er så ved at skrیده. Det er skredet i det tidligere Jugoslavien, men nu lægger man altså åbenbart fra regeringen op til, at NATO's geografiske område i virkeligheden skal være hele jordkloden.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Tillad mig at kvittere for hr. Keld Albrechtsens indledende bemærkning med at sige, at til gengæld er hr. Keld Albrechtsen i dag i sit mest uopslidelige, spørgende og talende hjørne.

Den Nordatlantiske Traktats artikel 5 fastslår, at et væbnet angreb på ét eller flere NATO-medlemslande i Europa eller Nordamerika skal

betragtes som et angreb på alle. Det er NATO's såkaldte sikkerhedsgaranti. Den er stadig en væsentlig del af NATO's formål og virksomhed.

Som jeg redegjorde for i besvarelsen af forespørgslen den 6. februar, har det nye NATO, som har udviklet sig efter afslutningen af den kolde krig, en række nye, supplerende opgaver. NATO's praktiske hovedopgave i de kommende år består i at håndtere de mange nye risici i det nye Europa. NATO kan sættes ind over for kriser i Europa og i Europas nærområde, ikke på egen foranledning, men på foranledning af FN og OSCE. Jeg ser i øvrigt gerne, at det sker i samarbejde med de østlige partnerlande, herunder Rusland og Ukraine, sådan som det også i dag i praksis sker i det tidligere Jugoslavien.

I tilfælde, hvor NATO påtager sig krisestyringsopgaver i eller uden for Europa til støtte for FN eller OSCE, er der ingen pligt for NATO-lande til at deltage. Det følger heraf også, at Danmark fra sag til sag træffer beslutning om, hvorvidt og i givet fald hvordan vi ønsker at bidrage direkte til opgavernes løsning, ganske som det var tilfældet med de IFOR og SFOR i det tidligere Jugoslavien, hvor Danmark efter beslutning her i Folketinget besluttede sig for at deltage – ikke med hr. Keld Albrechtsens støtte, men med Folketingets overvældende flertal.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg må forstå ministerens svar således, at ministeren faktisk er enig i de udtalelser, som forsvarsministeren fremkom med i Danmarks Radios program Orientering, og som er citeret i begrundelsen for spørgsmålet, i hvilke der lægges op til, at NATO faktisk kan operere på hele jordkloden.

Så vil jeg godt spørge ministeren: Hvis der f.eks. efter USA's ønske laves en NATO-aktion i Afrika, i Stillehavsområdet, eller hvor det nu kan komme på tale efter den model, vil det så være sådan, som ministeren oplyser, at Danmark vil ikke være forpligtet til at stille med soldater? Mener ministeren ikke, at det vil medføre et ganske alvorligt udenrigspolitisk problem for Danmark, fordi det jo vil være en aktion, der foregår under NATO's flag og derfor på den led inddrager alle NATO's lande?

Hvis USA har et eller andet militært projekt i en fjerntliggende verdensdel, er det faktisk ikke en politisk opgave for os på den måde at blive medinddraget i deres projekt. Vi har gennem historien set adskillige eksempler på amerikanske interventioner i forskellige områder i ver-

den, som mildt sagt ikke har været heldige. Jeg synes, det ville være meget uheldigt, hvis NATO-flaget kunne udlånes til sådanne projekter, og er det reelt ikke det, der ligger i ministeren svar, at det kunne vi risikere?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg synes, hr. Keld Albrechtsen glemmer den del af mit svar, som går på, at når NATO sættes ind i Europa eller Europas nærområde, er det ikke på egen foranledning, men på foranledning af FN eller OSCE. Jeg er helt sikker på, at den mulighed, som det danske Folketing har, for at Danmark engagerer sig i løsningen af sådanne opgaver, vil Folketingets flertal også vide at administrere med kløgt, og jeg tror også med forsigtighed.

Det er næppe sådan, at hr. Keld Albrechtsen vil give sin tilslutning til noget; det regner jeg ikke med. Men jeg tror også, hr. Keld Albrechtsen var den eneste, der ikke gav tilslutning – nej, der var vist også et af fremskridtspartierne, der ikke var med – men bortset fra de små fløjpartier var alle her i Folketinget enige om, at Danmark skulle deltage under NATO-kommando i Bosnienoperationen.

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg er glad for, at ministeren vil prøve at administrere det her med forsigtighed, for det bliver der så sandelig brug for.

Så vil jeg godt spørge ministeren: Hvis nu et sådant NATO-projekt med eller uden dansk deltagelse går galt og man roder sig ud i noget, som slår tilbage på NATO-medlemsstaterne selv – det kunne man godt risikere, hvis det f.eks. var noget, der foregik i Mellemøsten – vil det så ikke pådrage os sikkerhedsgarantien? Vil det så ikke betyde, at hvis aktionen giver bagslag og vi bliver involveret, hvis et medlemsland i NATO som f.eks. Tyrkiet bliver direkte involveret, er vi altså via sikkerhedsgarantien forpligtet til at rykke til undsætning? Er det ikke meget farligt, at vi på den måde lader os trække ud i et medansvar for noget, som kan pådrage os sikkerhedsgarantien f.eks. i en situation, hvor det er Tyrkiet, der er involveret?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Alle forhold i forbindelse med at beslutte en sådan dansk deltagelse i givet fald vil selvfølgelig skulle indgå i Folketingets overvejelser, og jeg er sikker på, at Folketinget vil beslutte sig med både forsigtighed og klogskab.

Lad mig så sige, at det er altså langt ude i det helt hypotetiske. Der er ingen planer om en NATO-deltagelse med multinationale fredsbevarende styrker i Mellemøsten eller andre steder. Det er rene hypotetiske spørgsmål, man må tage stilling til, hvis og når de skulle opstå. Men der er altså ikke nogen planer, som jeg kender til, og jeg tror heller ikke, offentligheden har været præsenteret for nogen.

Keld Albrechtsen (EL):

Hvis det er så fuldstændig hypotetisk, vil jeg godt spørge, hvorfor forsvarsministeren bringer problemet på bane og foreslår, at NATO får dette globale mandat.

Så vil jeg godt spørge ministeren, om ikke det faktisk er sådan, at meget af den britiske bekymring ved at opbygge en fælles EU-forsvarspolitik netop er på grund af risikoen for, at man skulle blive inddraget med en sikkerhedsgaranti i forbindelse med et eller andet projekt, som EU eller Vestunionen gik ud og lavede et eller andet sted i verden? Mere hypotetisk er diskussionen vel ikke, når den i virkeligheden rent faktisk er foregået i forskellige fora?

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Nu tror jeg snart, vi er på yderste revle af det spørgsmål. Nu er det pludselig ikke NATO, det drejer sig om, nu er det pludselig en EU-hær, som drages ind i billedet. Skal vi ikke drøfte den slags ting, når vi drøfter regeringskonferencen?

Keld Albrechtsen (EL):

Så vil jeg godt spørge ministeren, om vi ikke i Nævnet, eller hvor ministeren synes, det er mest passende, kan få en skriftlig redegørelse til Folketinget om, hvilke forpligtelser og risici det kan indebære for Danmark, at man udvider NATO's geografiske mandat til at omfatte hele jordkloden.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen):

Jamen det gør man heller ikke, og det er jo derfor, det ikke er nemt at give svar på det, heller ikke skriftligt. Men alle skriftlige spørgsmål, der stilles gennem Nævnet, søger vi selvfølgelig altid at besvare, så godt vi nu kan.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2040

6) Til undervisningsministeren af:

Frank Dahlgaard (KF):

»Hvordan kan ministeren betegne den danske folkeskole som noget i retning af »verdens bedste«, når regeringen i en nylig fremlagt redegørelse dokumenterer, at folkeskolens resultater ligger under middel i forhold til andre lande?«

Skriftlig begrundelse

Det fremgår af regeringens nye rapport »Danmark som foregangsland – strukturovervågningsystem for Danmark«, at den danske folkeskole er en af de dyreste grundskoler i hele verden. Alligevel modtager vore skolebørn færre undervisningstimer end elever i de fleste andre lande. Læsefærdighederne hos danske børn på 9 år er i en international sammenligning særdeles dårlige, og færdighederne i matematik og naturvidenskab ligger også under middel. Regeringens rapport konkluderer, at det danske uddannelsessystem ikke lever op til alle målsætningerne på området, og at der især er behov for at styrke grundskolen. Statsministeren, økonomiministeren og finansministeren udtalte alle stærk utilfredshed med niveauet i folkeskolen på en konference den 16. april 1997 på Arkitekt-skolen i København. De efterlyste samstemmen- de større effektivitet i folkeskolen.

Frank Dahlgaard (KF):

Regeringens redegørelse, som blev lagt frem her for en uge eller to siden, om Danmark som foregangsland, beskriver uddannelsesområdet og specielt folkeskoleområdet som et område, hvor vi ikke er et foregangsland, men hvor vi ligger lavere eller er dårligere i forhold til de lande, vi sammenligner os med.

Det er baggrunden for spørgsmålet om, hvordan ministeren gang på gang i den offentlige debat kan fremstille den danske folkeskole som god og som noget i retning af verdens bedste.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg er glad for citatet: at jeg betragter den danske folkeskole som god, for det står jeg ved. Derimod mindes jeg ikke at have brugt udtrykket verdens bedste folkeskole.

Når det i regeringens redegørelse »Danmark som foregangsland« nævnes, at vi på flere områder ligger under middel, er det korrekt,

som billedet for eksempel tegnes i de internationale tabeller for 1991 med hensyn til læsning, og det har vi drøftet her ved adskillige lejligheder. Vi ved også, at når det gælder matematik og naturfag, har vi noget, vi skal have rettet op på.

Vi kan gøre det bedre, vi skal gøre det bedre, og det er, hvad der er blevet sagt af mig ved fremlæggelsen af de internationale rapporter og ved flere andre lejligheder.

Initiativerne fra ministeriets side vidner også klart og utvetydigt om, at problemerne tages alvorligt. Skolen, dens hverdag og dens undervisning kan selvfølgelig hele tiden blive bedre, og netop derfor er vi i fuld gang med at sætte ind på de områder, hvor vi enten har fået påpeget problemer, eller hvor vi selv ser behov for en indsats. Jeg vil i den forbindelse minde om vores debat her i Tinget om kvalitet i grundskolen.

Den debat viste nemlig, at skolen også har andre opgaver end de rent faglige. Når nogle har brugt udtrykket verdens bedste folkeskole, hænger det måske netop sammen med, at vi i Danmark prioriterer den treenighed, som udspringer af folkeskolelovens formålsparagraf, hvor der står, at eleverne skal tilegne sig kundskaber og færdigheder, eleverne skal kunne begå sig i et demokratisk samfund, og eleverne skal vokse op og blive til selvstændige, kreative og socialt ansvarlige mennesker.

Netop dette nævnes da også i regeringens redegørelse som nogle af de bløde kvalifikationer, vi ikke får evalueret i de internationale undersøgelser. Det vil jeg gerne have ændret på, og her ser jeg blandt andet frem til det kvalitetsudviklingsprojekt, som vi har sat i gang inden for folkeskoleområdet her i landet.

Men for at der ikke skal være nogen tvivl: Vi svigter vore børn og unge, hvis de ikke får tilstrækkelige grundlæggende færdigheder. Deri er spørgeren og jeg enige.

Frank Dahlgaard (KF):

Tak for svaret.

Folkeskolen er god, men jeg kunne forstå af svaret, at ministeren i virkeligheden svarede: men ikke god nok. Og det er da i hvert fald så i samklang med den øvrige regering, som på en konference sidste onsdag ude på Arkitektskolen angreb niveauet i folkeskolen generelt ganske alvorligt.

Når ministeren fremhæver den internationale læseundersøgelse, som blev gennemført helt tilbage i 1991, ved ministeren jo godt, at der er

foretaget undersøgelser siden, som har vist, at det fortsat står galt til. Det er ikke en debat, der kører på et forældet grundlag. Vi har undersøgelsen fra Helsingør, som viser dårlige læsefærdigheder, og den er ganske ny. Vi har undersøgelsen fra de 10 omegnskommuner omkring København, som også viser, at det ikke bare står dårligt til, men at det er gået i den gale retning.

Så har vi heldigvis også undersøgelser blandt andet fra Lyngby-Taarbæk Kommune, som viser, at der er sket positive fremskridt, så udviklingen er ikke entydigt trist eller negativ, men der er store problemer.

Ministeren har netop sendt mig et skriftligt svar på et spørgsmål gennem Folketingets Uddannelsesudvalg om en henvendelse fra en kvinde, der nu bor i Danmark og er dansk gift, men som kommer fra Sydamerika. Hun er sprog lærer i spansk og har børn i den danske folkeskole, og hun har reageret mod den danske folkeskole. Jeg har fået mange henvendelser, specielt fra mennesker fra Sydamerika, som er chokerede over den danske folkeskoles niveau og de manglende krav, og af ministerens svar fremgår, som ministeren selv sagde, at der er bløde ting, der skal med ind i det. Men bløde ting og forståelse og deltagelse i et demokrati kan jo kun lade sig gøre, hvis man kan det basale, for hvad er et demokrati værd, hvis de, der skal deltage i demokratiet, ikke kan læse, skrive og regne? Og derfor hænger tingene vel således sammen, at det bløde ikke kan lade sig gøre uden det hårde. Er ikke det rigtigt?

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg blev ikke helt klar over, hvad spørgsmålet egentlig gik ud på, men jeg kan da sige, at hvis det gælder debatten om læseundersøgelserne og de konklusioner, vi har draget af dem, så har jeg svaret på det mange gange her i Folketingssalen, så det kan altså læses i Folketingstidendes grønne hæfter.

Men det er selvfølgelig meget elskværdigt af folk i Sydamerika at være optaget af den danske folkeskole. Jeg ved ikke med hvilket formål, men vi er jo også optaget af at måle os selv ved at foretage sammenligninger med andre lande for at sikre, at vores kvalitet er i orden og gerne i top, og det er jo præcis det, alle bestræbelserne i øjeblikket går ud på, og det ved spørgeren selvfølgelig også godt.

Frank Dahlgaard (KF):

Jeg er egentlig også ganske tilfreds med det svar på mit spørgsmål, som vel i virkeligheden er, at der er fodslag i regeringen i retning af, at den danske folkeskole ikke er god nok, og at der her er et klart indsatsområde, som der skal rettes op på – også set i lyset af dansk konkurrenceevne, for at vi konkurrenceevnemæssigt skal kunne være et foregangsland i fremtiden, og at det kræver, at vi hurtigt bliver et foregangsland eller i hvert fald kommer op på middelstandard, når det drejer sig om standarden i folkeskolen sammenlignet med standarden i andre lande.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2041

7) Til undervisningsministeren af:

Frank Dahlgaard (KF):

»Kan ministeren bekræfte, at den danske folkeskoles hovedproblem ikke er manglende bevillinger, men manglende effektivitet?«

Skriftlig begrundelse

Vismandsrapporten fra sommeren 1995 konkluderer, at folkeskolens udgifter pr. elev er meget høj sammenlignet med skoleudgifterne i de fleste andre lande, at der er færre elever pr. lærer end i andre lande, og at skoleklasserne typisk også er små sammenlignet med forholdene i udlandet.

Velfærdskommissionens rapport fra 1995 fremhæver det samme.

Frank Dahlgaard (KF):

Også dette spørgsmål har jo sin baggrund i den konference, der var på Arkitektskolen i sidste uge, og hvor i hvert fald regeringens førende ministre gjorde det klart, at vi skal have mere for pengene i uddannelsessystemet og specielt mere for pengene i folkeskolen.

Og man slog på en utilstrækkelig effektivitet på det område, og derfor spørger jeg, om ministeren kan bekræfte, at hovedproblemet i folkeskolen ikke er mangel på penge og bevillinger, men mangel på en effektiv brug af disse penge.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Jeg vil gerne understrege, at vi i regeringen er stærkt optaget af hele uddannelsessektoren,

herunder folkeskoleområdet, hvilket jo også fremgår af det omtalte initiativ: »Danmark som foregangsland«.

Regeringen vil således lægge stor vægt på offentlige investeringer i uddannelse og herunder også på, at der på folkeskoleområdet gennemføres det nødvendige nybyggeri samt den nødvendige vedligeholdelse og renovering af skolebygningerne, som en hel del steder er tiltrængt.

Desuden ønsker vi, at Danmark kommer i front, når det gælder informationsteknologi, og for at det kan ske, skal det selvfølgelig starte allerede i folkeskolen.

Og regeringen har som et led i sit initiativ etableret et strukturovervågningssystem for Danmark, der skal kortlægge Danmarks internationale placering på en række udvalgte områder og som omtalt også på uddannelsesområdet, og som også anført af spørgeren, fremgår det heraf, at vi i Danmark anvender flere ressourcer pr. elev i grundskolen end de fleste andre lande, og at der er relativt få elever om hver lærer.

Men allerede i forbindelse med udarbejdelsen af budgetanalysen i 1995 stod det klart, at elevtallet vil stige i de kommende år, men også, at dette samtidig giver muligheder for at omdisponere ressourcerne, således at en mindre del bliver anvendt til lærerløn, og budgetanalysen gav en række anvisninger på, hvorledes der med en folkeskole i vækst kan ske en tilpasning til de nye vilkår via omprioriteringer, således at udgifterne som følge af det stigende elevtal ikke behøver at slå igennem som uændrede lønudgifter pr. elev – det er jo det, der vejer tungest – og kommunerne fik anbefalet at overveje en hensigtsmæssig klassedannelse og en udnyttelse af de fleksible muligheder for organisering af undervisningen m.v.

I sidste instans er det imidlertid den enkelte kommune, der på baggrund af de konkrete forhold beslutter, hvor mange ressourcer der skal afsættes til folkeskolen, og det er derfor et lokalt ansvar at prioritere opgaverne inden for de givne rammer.

Men jeg vil naturligvis gerne være med til at inspirere kommunerne til at udvikle skolerne såvel med hensyn til det indholdsmæssige – de nye vilkår – som med hensyn til det økonomiske, således at vi får en fornuftig anvendelse af ressourcerne, samtidig med at vi sikrer kvaliteten.

Frank Dahlgaard (KF):

Tak for svaret, som jeg forstår således, at ministeren faktisk kan bekræfte, at den danske folkeskoles problem ikke er manglende bevillinger, men manglende effektivitet i uddannelsen, og det er jo også det, som man skriver i ministerens egen uddannelsesredegørelse – i hvert fald den fra 1996 – hvor man gennemhuller myten om, at folkeskolen skulle være præget af nedskæringer, og fortravlede lærere, og hvor man konkluderer, at Danmark har relativt få undervisningstimer pr. elev, høje udgifter pr. elev og få elever pr. lærer. Og jeg er glad for, at ministeren her sender det signal til kommunerne, at kommunerne har et ansvar for at stramme dette op og sørge for, at de får mere ud af de penge, som de bevilger.

Og så vil jeg spørge ministeren, om han vil tage et initiativ til at hjælpe kommunerne til at få en større effektivitet ud af pengene og ikke bare som følge af det voksende elevtal – idet vi jo kan forudse, at elevtallet vokser – men om han ud over det vil tage et initiativ til at få skærpet effektiviteten.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

De forhold, som hr. Frank Dahlgaard her nævner, er forhold, som vi jævnligt har lejlighed til at drøfte med kommunernes repræsentanter, og jeg kan da sige, at kommunerne selv er ganske opmærksomme på de problemstillinger, der knytter sig til spørgsmålet her, og i overensstemmelse med det svar, jeg har givet, selv er interesseret i og optaget af at få den bedst mulige udnyttelse af de ressourcer, der er til rådighed.

Men som spørgeren ved, og som Kommunernes Landsforening jo også gør opmærksom på, bygger en hel del af det her på aftaler mellem to parter, og de to parter skal jo være enige, for at de kan nå et resultat, og det er vel, hvad kommunerne har kunnet nå indtil dette øjeblik.

Og budgetanalysen anviser en række muligheder, som jeg mener gør, at man netop i forbindelse med det øgede antal elever i de kommende år kan få en bedre ressourceudnyttelse og kan løse nogle af de opgaver, der nu engang er påtrængende i de enkelte kommuner.

Frank Dahlgaard (KF):

Tak for svaret! Men kan jeg forstå det derhen, at ministeren er enig med sin partifælle og ministerkollega økonomiministeren, som jo på konferencen i sidste uge sagde, at vi skal have flere

undervisningstimer for pengene, men at der ikke skal bevilges én krone ekstra til folkeskolen?

Hermed sluttede spørgsmålet.

Spm. nr. S 2042

8) Til undervisningsministeren af:

Frank Dahlgaard (KF):

»Vil ministeren overveje at droppe børnehaveklassen og i stedet gennemføre en tidligere skolestart i folkeskolen?«

Skriftlig begrundelse

Danmark er et af de få lande i verden, hvor børn begynder sent i skolen. Norge har netop sænket alderen for skolestart med et år. Både statsministeren og finansministeren har på en konference den 16. april 1997 givet udtryk for, at der bør sættes tidligere ind med undervisning af vore børn.

Frank Dahlgaard (KF):

Danmark er jo et af de eneste lande i Europa og vel formentlig i verden, som har en sen start i grundskolen, og et naboland til os, nemlig Norge, som jo også har haft en sen skolestart, er netop gået over til en tidligere start, og på baggrund af de ikke særlig flatterende undersøgelser over danske skolebørns kundskaber og færdigheder på de basale områder var det måske også her en idé at starte i skolen et år tidligere, end man gør i dag. Det er baggrunden for spørgsmålet.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

I sin begrundelse for spørgsmålet skriver spørgeren – og uddyber det nu her – at børn i Danmark begynder relativt sent i skolen, og han henviser til, at Norge netop har sænket alderen for skolestart med et år, og det er ganske korrekt, men jeg gør opmærksom på, at indholdet i det første skoleår i den norske skole meget ligner indholdet i den danske børnehaveklasse.

I 1996 udgav det norske undervisningsministerium de nærmere bestemmelser om mål og principper for undervisningen eller oplæringen, som de kalder det i Norge, og om småskoletrinnet hedder det bl.a. oversat til dansk:

»Oplæringen på småskoletrinnet skal være præget af traditionerne fra børnehaven og fra skolen og give en god overgang fra børnehaven til skole. Oplæringen skal give plads til undren og til, at eleverne skal være nysgerrige og udforske gennem leg. Det første år skal have et klart førskolepræg, og man skal lægge vægt på læring gennem leg og aldersblandede aktiviteter på hele småskoletrinnet. Læseplanerne forudsætter et vekslende samspil mellem leg og andre udviklende aktiviteter.«

Det ligner meget de danske bestemmelser for indholdet i børnehaveklassen, og det er ikke så underligt, idet både politikere og embedsmænd fra Norge gennem de seneste år har besøgt Danmark for at finde inspiration – ja, det er rigtigt: finde inspiration – til indholdet i deres første skoleår for de seksårige.

Diskussionen om skolestartalderen havde vi i Danmark i midten af 1980'erne, og dengang besluttede vi ikke en generel sænkning, men en mindre justering, der gjorde det muligt for forældrene at sende deres børn tidligere i skole, men den mulighed har forældrene ikke benyttet sig af, idet statistikkerne viser, at den gennemsnitlige skolestartalder ikke har forrykket sig nedad.

Og at danske forældre generelt ikke ønsker at sende deres børn tidligere i skole, er senere blevet bekræftet i den forventningsundersøgelse, der er et led i Undervisningsministeriets store kvalitetsudviklingsprojekt for folkeskolen. Både folkeskole- og privatskoleforældre foretrækker, at børnene starter med børnehaveklassen frem for egentlig skoleundervisning det første år; forældrene mener desuden, at børnene skal starte i børnehaveklassen, når de er 6 år. Senest er disse holdninger til skolestart så bekræftet i en Gallupundersøgelse offentliggjort i Berlingske Tidende forrige søndag.

På denne baggrund har jeg ikke til hensigt at arbejde for en sænkning af skolestartalderen, også fordi jeg mener, at samarbejdet mellem voksne med forskellig uddannelsesbaggrund er særdeles frugtbar i indskolingsfasen.

Til gengæld vil jeg arbejde på, at skolerne allerede i børnehaveklassen bliver bedre til at indfri børnenes forventninger om at måtte få lov til at lære noget. Der skal således arbejdes mere målrettet med udvikling af børnenes sprog og begrebsverden, og jeg kan sige, at skolerne er i gang, og at læseundersøgelsen og de høje samfundsforventninger har sat deres spor i undervisningen både i børnehaveklassen og i 1. klasse.

Frank Dahlgaard (KF):

Tak for svaret, som jeg forstår derhen – hvad jeg jo vidste i forvejen – at ministeren er indstillet på, at ungerne kommer i gang tidligt, og at der sker noget i børnehaveklassen, og at det altså kan fungere på den måde i stedet for, at man regulært skyder 1. klasse et år længere ned i alderstrin, og det er jo rigtigt nok.

Og ministeren er vel klar over, at den hjerneforskning, der nu foretages, viser, hvor let børn har ved at lære, mens de er små – det er jo fremme i medierne i disse dage – og at der altså er nogle år, der er utrolig vigtige, og hvor det i virkeligheden er en både pædagogisk og politisk forbrydelse, hvis disse år spildes og ikke bliver brugt til at sætte dem i gang. Derfor er det så vigtigt.

Men ministeren siger så, at forældrene ikke ønsker det, og det er rigtigt; det har jeg også bemærket. Men fordi et stort flertal af forældrene ikke ønsker en tidligere skolestart for deres børn, betyder det jo ikke nødvendigvis, at de har ret.

Og så endelig det, som nok er det vigtigste i mit spørgsmål her: Mange forældre giver jo udtryk for, at det egentlig er fjollet, at børnene, som jo typisk går i børnehave, skal over i en børnehaveklasse og forholde sig til en ny voksen, et år før de kommer over i den egentlige første skoleklasse med en ny skolelærer, altså igen en ny voksen, og at det ligesom er en slags blindtarm.

Kunne man dér ikke nøjes med ét skift? Ungerne er jo lige blevet fortrolige med børnehaveklassen og har det godt dér, og så sker der et skift igen. Kunne man derfor ikke af pædagogiske grunde nøjes med ét skift? Det er jo også argumentet for, at 1. klasse i det nye norske system meget ligner den danske børnehaveklasse, for dér får de jo den klasselærer, som de også har i 2. og 3. klasse og længere op i skoleforløbet, hvor man i Danmark skifter.

Og selv om langt de fleste, ja næsten alle danske forældre sender deres børn i børnehaveklasse, er det jo ikke nødvendigvis udtryk for, at de er tilfredse med den ordening; det kan også være udtryk for, at de er bange for, at deres barn ellers kommer for sent med og dermed kommer til at føle sig udenfor, og derfor vil jeg bede ministeren helt seriøst overveje, om det ikke i virkeligheden af pædagogiske grunde er en god idé, jeg havde nær sagt at starte børnehaveklassen på skolepræmisser, men stadig væk tilpasset børn i 6-års-alderen.

Jan Køpke Christensen (FP):

Ministeren sagde, at på baggrund af opinionsundersøgelserne er der ingen grund til at ændre den nuværende form for førskole, og derfor vil jeg som en sidebemærkning sige, at normalt retter regeringen sig ikke efter meningsmålinger, og der kunne jo nævnes andre områder, hvor den absolut ikke tager hensyn til, hvad befolkningen mener; så jeg håber ikke, det er det, der ligger til grund for ministerens holdning her i dag. Men jeg vil spørge, om ministeren ikke kan se en fordel i at gøre børnehaveklassen obligatorisk. For som en forælder, der selv for kort tid siden har haft to børn i børnehaveklasse, mener jeg faktisk, at det er en utrolig god måde at få dem indrettet på skolegangen på, og jeg er absolut også af den holdning, at det kunne være en fordel, at man kom den normale skolegang nærmere, end tilfældet er i dag.

Jeg er enig med ministeren i, at indlæringen skal ske gennem leg, men derfor kan den altså godt tilnærme sig den traditionelle skoleundervisning mere, end tilfældet er i dag. Og jeg er også enig i, at der faktisk har været positive erfaringer med den udvikling, der tidligere har været, og hvor børnene så at sige ikke lavede noget i børnehaveklassen, men det er jo ikke længere tilfældet i dag, og derfor vil jeg bare bede ministeren svare på, om det ikke var en idé at prøve at kigge på, om man ikke kunne tilnærme sig den traditionelle skoleundervisning noget mere, så der dermed reelt blev en førskolegang, som jeg personlig synes er fornuftig. Men jeg er enig med ministeren i, at det skal foregå gennem leg.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Hr. Frank Dahlgaard har jo ret i, at børn har let ved at lære. Sådan er det heldigvis, og det er jo godt, for de skal jo også, inden de når til skolen, lære en kolossal masse ting om tilværelsen og om sig selv. Og det er bl.a. også blevet understreget gennem Nordlæseundersøgelsen, som vi tidligere har drøftet, at det er utrolig vigtigt, at forældrene – og i den udstrækning institutionerne tager sig af børnene i en del af deres barndom, også institutionerne – er opmærksomme på, at både børnenes sproglige udvikling og deres begrebsverden skal stimuleres.

Det har vi ikke været tilstrækkelig opmærksomme på i Danmark, tilsyneladende hverken i hjemmene eller i institutionerne, men det er der megen opmærksomhed på i dag, kan jeg sige, og det fremgår i øvrigt også af en undersøgelse,

som jeg kun har set omtalt i dagbladet Politiken for et par dage siden, men som altså bekræftede, at i børnehaveklasserne foregår der i dag en række aktiviteter, som netop har med indlæring at gøre, og hvor man arbejder med bogstaver, med tal, med ord og med billeder for netop at fremme børnenes sprog og begrebsverden. Så det er sådan set en nyere udvikling, som jeg mener vi skal hilse velkommen.

Men det er muligt, at man kan henvise til, at der nogle steder er et rigelig skarpt skel mellem børnehaveklassen og 1. klasse, og det må skolerne prøve at mildne mest muligt, og det sker også i stigende grad i dag. Dels kender vi jo den samordnede indskoling, som jo i og for sig er gennemført med skiftende held, men som netop sikrer en glidende overgang ved at give børnene mulighed for at møde både pædagoger og læreruddannede.

Og det knytter jo an til et lovforslag, der ligger i Folketinget i øjeblikket, og som netop åbner for den mulighed, at skolen kan lade børnehaveklasselæreren følge med op i 1. klasse for derved at sikre de små elever skolestart.

Så der gøres altså en række ting, som peger i den rigtige retning.

Og til hr. Jan Køpke Christensen vil jeg sige, at det, jeg har sagt om skolestarten, selvfølgelig også er udtryk for min egen holdning, men det er jo ikke så dårligt at være i overensstemmelse med et meget stort antal forældre i denne sag, og det er ikke bare en opinionsundersøgelse, jeg har henvist til, men altså også en mere grundig forventningsundersøgelse, som Undervisningsministeriet har fået gennemført.

Men at gøre børnehaveklassen obligatorisk vil jeg være tilbageholdende med. Dels går næsten alle børn i børnehaveklasse i dag, for det har i virkeligheden været en stor succes, og dels er resten af skoleforløbet jo heller ikke obligatorisk. Her i landet har vi jo undervisningspligt og ikke skolepligt, og derfor ville det være et meget stort skridt at tage, at man pludselig skulle tvinge forældre til at sende deres børn i børnehaveklasse, og det ville jeg være betænkelig ved.

Frank Dahlgaard (KF):

Om børnehaveklassen er så stor en succes, er vel egentlig et spørgsmål, for i det øjeblik det store flertal af børnene i dag går i børnehaveklasse – så vidt jeg ved, er det nu oppe over 95 pct. og ligger vist på 97 pct. – hvem vil så som forælder, når det er kommet derop, undlade at lade sine børn gå i børnehaveklasse?

Men når lille Søren egentlig har det meget godt i børnehaveklassen og så skal over i et andet miljø og efter et år igen over i et nyt miljø og hver gang forholde sig til nye voksne, ville man så ikke hellere lade ham gå direkte fra børnehaven til 1. klasse? Jo! Men når nu alle de andre gør noget andet, kommer lille Søren altså til at være i en særposition og kommer dermed senere til i den klassegruppe, hvor han hører til, og så melder man alligevel lille Søren i børnehaveklassen, selv om man egentlig ikke er tilfreds med systemet.

Og derfor vil jeg spørge ministeren, om han ikke vil overveje, om det egentlig er udtryk for, at børnehaveklassen er så stor en succes, eller det snarere er systemet i sig selv, der gør, at forældrene synes, deres barn ikke skal holdes udenfor og komme til senere, og derfor også overveje, om det ikke ville være rimeligt at gå over til den norske ordning, som i virkeligheden – kan jeg forstå på ministerens oprindelige svar – er meget børnehaveklasseagtig i 1. klasse, men hvor børnene også har deres klasselærer for årene derefter, sådan at de undgår det dobbelte miljøskift og kan nøjes med ét.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Som jeg allerede sagde i et af mine tidligere svar, mener jeg, at man er meget opmærksom på den overgang, der altså sker dels fra børnehaven til børnehaveklassen og dels fra børnehaveklassen til 1. klasse, og at der er en stigende kontakt og et stigende samarbejde mellem de forskellige grupper, og som jeg sagde før, tror jeg, man er inde i en god udvikling, og derfor tror jeg ikke, der er behov for specielle initiativer lige nu.

Derimod er der behov for det, som vi altså nu har sat i gang: at skærpe opmærksomheden om det at stimulere børnenes sproglige udvikling og begrebsverden på et meget tidligt tidspunkt, og at det er en sag, der tidligst muligt bør omfatte både forældrene og børnene og daginstitutionerne og børnehaveklasserne. Det er dér, jeg tror vi især skal sætte ind.

Det andet problem – hvis det er et problem – mener jeg ikke er særlig udtalt.

Hermed sluttede spørgsmålet.

Formanden:

Som tidligere meddelt udsættes det som nr. 9 opførte spørgsmål (spm. nr. S 2051), der er stillet til kulturministeren af Helge Sander, til næste spørgetid.

Spørgetiden var dermed til ende.

Man gik herefter til dagsordenens punkt 2, som var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 123:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk deltagelse i en multinational sikringsstyrke i Albanien.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen).
(Fremsat 16/4 97).

Forslaget sættes til forhandling.

Formanden:

Efter ønske skal jeg fastsætte en taletid på indtil 10 minutter for ordførerne i første omgang.

Forhandling

Peter Christensen (S):

Den ulykkelige situation, som er opstået i Albanien, skyldes et pyramidespil, som bevirkede, at mange albanere mistede alt, hvad de ejede. Disse økonomiske tab udkrystalliserede sig så i demonstrationer imod den siddende politiske ledelse, og disse demonstrationer udviklede sig voldeligt, og dermed skete der et sammenbrud af lov og orden i Albanien.

På grund af manglende central styring udviklede situationen sig til rent kaos, specielt i den sydlige del af Albanien, hvor kaserner blev stormet og plyndret og der blev stjålet op til 1 million håndvåben, men hvor også tungere våben blev fjernet.

Der blev derefter erklæret undtagelsestilstand, og alle politiske partier blev indkaldt til et krisemøde, som møntede sig ud i en national forsoningsregering bestående af alle partier, og forsoningsregeringen vedtog så en aftale om afholdelse af frie valg inden udgangen af juni 1997, samt at regeringen skulle tage skridt til et samarbejde med nationale og internationale organisationer med henblik på at oprette ro og orden i landet.

Forsoningsregeringen besluttede også at indtage våben og ammunition fra civilbefolkningen, men det er ikke sket, hvilket har betydet, at bevåbnede bander terroriserer befolkningen. Specielt er den sydlige del hårdt ramt af dette uvæsen.

OSCE reagerede hurtigt på situationen i Albanien, og OSCE's formand, den danske udenrigsminister, udnævnte allerede den 4. marts 1997 Østrigs tidligere forbundskansler Franz Vranitsky til sin personlige repræsentant i Albanien. Og der er ingen tvivl om, at grunden til, at volden ikke eskalerede, var det internationale samfunds interesse for situationen i Albanien og dets hurtige reaktion. Den albanske befolkning følte, at den ikke var glemt.

Verdenssamfundet var også bevidst om, at urolighederne kunne spredes til andre dele af Balkan, som jo er Europas krudttønde, og derfor kræver det initiativer fra verdenssamfundet for at stabilisere hele området.

Albaniens forsoningsregering har anmodet om indsættelse af udenlandske militære styrker til at forbedre sikkerhedssituationen i landet, og OSCE har erklæret sig rede til i koordination med andre internationale organisationer at bistå Albanien med en demokratisk opbygning, der sikrer respekt for menneskerettighederne, samt en forberedelse af parlamentsvalg.

Efter Albaniens anmodning om udenlandske militære styrker og OSCE's beslutning nr. 160 vedtog FN's sikkerhedsråd den 28. marts 1997 resolution nr. 1101, i hvilken Sikkerhedsrådet giver bemyndigelse til en international sikringsstyrke i Albanien.

Opgaven er at sikre en hurtig humanitær bistand og at skabe sikre forhold for de internationale organisationers arbejde i Albanien, bl.a. ved afholdelse af parlamentsvalget.

Styrken er bemyndiget til at operere efter kapitel 7, hvilket giver styrken ret til at anvende magt ikke blot med henblik på sin egen sikkerhed og bevægelsesfrihed, men også for at kunne gribe ind til fordel for ofre for alvorlige forbrydelser, og disse bestemmelser er af stor vigtighed for det danske personel, for på grund af disse manglende bemyndigelser har der desværre været dårlige erfaringer i Bosnien.

Den multinationale styrke skal koordineres af en styringskomité, der er sammensat af de troppefyldte lande, og komiteen skal rapportere regelmæssigt til FN's sikkerhedsråd, og OSCE skal varetage den overordnede, samlede indsats.

Socialdemokratiet er enig med regeringen i, at Danmark bør yde både civile og militære bidrag, således som vi også har gjort det andre steder på Balkan.

I første omgang er det hensigten at bidrage med en let opklaringsenhed samt stabspersonel,